Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашдrlкхета!

СЕРЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ПАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 26 ЯНВАРЬ, 1980 ШУ. • № 12 (6142). • Мах 2 кепиг.

Иттлаггlча пятилетка дикъагlа шу толамца чакх а даьккха, б1убенна дlадоладальд ер шу Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша, В. И. Ленин вань 110 шу дузача цlейна сийлеяца накъабахара, пятилетка тlеххьарча шера планш тlаийда декхарши толамца кхоачашдара юкхьанца денз хьинар кхо ца деш къахьега йолаенна промышленни предприятей, гIишлошъечан транспортнин организацей, халкъа боахама кхыча доакъой коллективаш. ДIадахача шера продукци мьахала яикхара пачтахьалкхен план кхоачаш ца еш дьаккха коллектив йисанзар республике. Уж толамаш кхы тIа а чIоагI а деш, дерриге технико-экономически хьоихамаш дикка тоадара, производства эффективность лакхъяра шоай ерриге торонаш кхоачамаш сарцагIдаьха болх беш ба Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой. Цу даькъе боккхача лоархIаме да доккхачун а зIамигчун а кхом бар.

Партен правительствен массаза а йоакхо еш ба материальни финансовни ресурсаш кхоара тIабер-забе беш бола болх. КПСС XXV съезде пе къамьлд деш ноанъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхар: «Вай общества рузкъа мел алсамдувле а, хIаман ка могга кхом белгек хьурмат делген халкъа боахам дегIабоалабара, халкъа торе лакхъяра лоархIамегIара хьал долаш дус» аьнна. КПСС ЦК ноябрьски

ДОККХАЧУН А ЗIАМИГЧУН А КХОМ БЕ

(1979 ш.) Пленуме юха а дийцар кхом бари хьурмат дери чIоагIа лоархIам болаш гIулакх хилара. Цу гIулакха тIадерзадаь дукха балхаш ду вай республикерча дукхача промышленни предприятей коллективаш. Метала, электроэнерги, бийдал, кхыйола материальни ресурсаш сехьа ца йоваятара, кхом беш уж дIаахийтара хетаъ конкурсаш, хьажареш чакхдоех, ройдаш ю.

Доккхачун а зIамигчун а кхом бара бола болх къьастта дика вIаштIехьбаьккхаб «Электроприбор», ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент», «Промавтоматика» НПО опытни, СССР 50 шу дизара цIерагIча химически заводий коллективаша. Кхом барек хьурмат дарек балха тIа дика гIулакхаш карегIдувларий опыт, къахьегамий дикагIйола методаш хаддакса шоай балха юкъеэхувл цар.

Цхьабекъда иа болх эсала вIаштIехьбаьккхаб цхьайолча промышленни предприятей, гIишлошъечен транспортнин организацей коллективаша. Масала, КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума итогаш ювцаш хиннача областной партийно-боахама актива собрание белгалдаьккхар «Грознефть» объединене материально-технически Iалашо яра гIулакх ю вIаштIехьдаккхарех республикерча бурувдеттараша дукха балха хо сехьа йовеш хилар, цхьа метр буру тохарга дIадодаш дар доагIачул дукхагIа хулийташ хилар. Кхом барек хьурмат дарех болх эсала вIаштIехьбаьккхаб аьшибетонин изделей завода, «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене, дукхача гIишлошъеча организацей коллективаша. ДIадахача шера йоагIачул дукхагIа электроэнерги йолль «Красный молот», Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача, Грозненски консерани, радиотехнически заводий, кхыча предприятей коллективаша.

Дукха металл дIа а дохийташ продукци кийчъерех я «Красный молот», «Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни, Аргунски «Пищемаш» заводий коллективаш. Республика партийни актива собрание белгал ма даккхара, хIара шера цу предприятешка 16 эзар тонна металл откодаш хулаш доаду. Из гIулакх дIахо йодача хана ца кийсдаийтар дукхьа керда торонаш кхоачамаш лаха а производствана юкъеяхувла а декхаргйла ба цу предприятей кулгалхой, общественни организацеш.

Доккхачун а зIамигчун а кхом бара болх тоабеча хьинаре дакъа лаца деза халкъа тIахьожамхоша. Оттальча планага хьежжа хан-ханнахьа рейдаш а еш, боагIача тайпара пайда ца эцаш метал, электроэнерги, бийдал, кхыйола материалаш сехьа йовеш йола моттигаш гучаяха, кийсдена кхоачамбоацараш дIадахийтара производственни участкай, цехий кулгалхой, беррига болхлой сарцагIбаха декхарийла ба уж.

Производства эффективность лакхъяра дакъе боккха бехктоккъа тIалатт хIара предприяте инженерно-технически болхлоша. Керда техникон дикагIйола технологии балха юкъеяхувлара белгалъяьха мероприятеш йнэза кхоачашъяр церех хIаране сийлен декхар да. Ши-ший творчески планаш кхоачашъе, предприятеш пайдане доля кердадараш лахара хаддакса къовсам довттабе беза цар. Хан-ханнахьа «информаце деноши», «специалиста деноши» чакх а доахаш производствана пайда бара доля кердараш леха деза цар.

Кхом барак хьурмат дараш болча балха тIа хьинаре дакъа лаца декхарийла ба рационализатораш, изобретателаш, новатораш. Къахьегама оасарле лакхъеча, производства эффективность айеча, арахецача продукцеса дIадодаш дар кIезигдеча, болхлой къахьегама хьакаш товдеча дукха хIама де йиш йолаш ба уж. ВОИР-а общественни организацеш декхарийла я творчески къахьегаш барий мутIараш шерде, царна карагIдийнна кердадараш сихагIа производствана юкъеяхувла. Рационализаторски болх тоабара хетадьча конкурсашка, хьажарашка дакъе ловцаш хиннарашта карагIдийнараш дIадовзийта деза массанена а.

Къахьегамен производственни дисциплина тахлоаршца, йоагIачул дукхагIа материально-энергетически ресурсаш йоверашца, брак йолаш продукци кийчъерашца цIенхаштта къовсам хоаттабе декхарийла я партийни профсоюзни организацеш, халкъа хIахьожами группаш, ОТК-а контролераш. Доккхачун а зIамигчун а кхом а беш, производства эффективность лакхлургйола гIулакх де декхарийла я хIара предприяте, организаце коллектив. Из да партен правительствен, хIанзарча хано дIадехаш дар.

В. И. Ленин вань 110 шу дизара накъадолхаш

ДИКА ХОАМАШ

Хьинаре къахьегаш дIадоладаьд ер шу Карабулакски химически реагентий завода болхлоша. Январа ткъаь ден задани тIеххоачаш а ль, планагIа лаьрхIачул совгIа маьхала лаьккхай цар кийс эзар сома мьаха товарни продукци. ХIаьта планал совгIа арахийца валови продукци кхо эзар гаргга сом мах болаш я. ЙовгIачул дукхагIа кийчъяьй цар 12 тонна химически реагенташ.

Социалистически яхье хьалха а латташ, дикача производственни хьонкхамашца дIадоладаьд ер шу Тонкогубов Петр Александровича кулгалдеча участка коллективой Любимцева Вера Георгиевна керте латтача «А» яхача смена болхлошей.

* * *

В. И. Ленин вань 110 шу дузача цIейна сийленца накъахара лаьрхача яхье СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводе хьалха латташ я Давыдов Иван Михайлович керте латтача фенол кийчдеча производства коллектив. Цо ткъаь ден задане совгIа кийчдаьд 44 тонн фенол. Яхье шоллагIча моттиго латтача Козлов Юрий Павловича кулгалдеча полиэтилен арахецача производства хьинкаша планал совгIа кийчъяьй 12 тонна товарни продукци. Шинна а коллективо кийчъяча продукцех дукхагIъар пачтахьалкхен дикала Знак йолаш я.

* * *

ДIадахача шера лаьха къахьегама толамаш тIа-тIа тоадеш къахьегаш ба укх шера «Промавтоматика» НПО опытни завода болхлой. Бетта пачтахьалкхен планагIа 530 эзар сома мьаха продукци мьахала лаьккха езача, январе хьалхарча шин декадагIа цар маьхала лаьккхар 518 эзар сом мах бола товарни продукци. Валови продукци арахецара пачтахьалкхен план а толамца кхоачашъеш я.

Заводерча кхыча производственни участкашта хьонкхам телаш къахьегаш я Дубровин Александра кулгалдеча гальванически участка коллектив.

* * *

Хьинар айденна къахьегаш ба пятилетка тIеххьарча шера «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттакой. ТкъоалагIча январига кхачалехьа 234 эзар тонна мехкдаьтта даьккхар цо. Из да заданех 320 тонна дукхагIа.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

В. И. Ленин вань 110 шу дузача цIея сийна лаьрхача социалистически яхье тIехдика производственни хьонкхамаш доахаш я СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода № 131 йолча цеха коллектив. Укх деношка цу цехе боккха кхаъ кхаьчар. Хьалха дIадахача шерашка лхе маркагIа доля полиэтилен пачтахьалкхен дикала Знак йолаш арахецаш дар, хIаьта кхы а кхаьмаркагIа долчуша хьожаньй пачтахьалкхен дикала Знак. Из толам боаккхача къаьстта дика болх барна белгалъяьккхина я аппаратчик, коммунистически къахьегама ударник С. Мурашкина. ХIана цеха коллективо арахеца продукци лакхерча категорех я.

СУРТА ТIА: аппаратчик С. Мурашкина.

С. ХУГАЕВА сурт.

Соахкарчул дукхагIа

Дика чакхдаьккхар дIадаха шу Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза хьайбаш лелaдераша. Шура плана 1550 йолаш 1558 тонна, дулх шера планал совгIа ши тонна йолаш дIаделар пачтахьалкхенна.

Ши шурий ферма я цу боахаме. Царна юкъе лаьрхача лхьа хьалхара моттиг Юсупов Нажмудина кулгалдеча шоллагIча ферма коллективо яьккхар. Цо дIаелар пачтахьалкхенно шера планал дукхагIа 23 а йолаш 798 тонна шура.

Ферма къахьегамхоша шоаш лаьрхIар кхоачашдерг-хиларах тоша йиш йолаш да. Соакха укх хана йоаккхаш хиннача 600 грамм дукхагIа я цар хIанз дийнахьа хIара кхоабача Iаттагара йоакиха шура.

Х. МАГОМЕТОВ.

КЕРДАЧА ДОАЗОНАШКА

ИттлагIча пятилетка чакхдаьнна диъ шу юрта боахама къахьегамхошта хаоттамга диллача аьттув болаш дар ала йиш яц. Iай шелал а вьхин йокъл а отташ, цхьайолча хана кхьметтел ша тохаш а кийсделар дIадаха шераш. ХIаьта а юрта боахама къахьегамхоша КПСС XXV съезда решенеш кхоачаш а еш, белгала толамаш даахад.

Доккхий социалистически декхараш дар иттлагIа пятилетка йолалуш «Родина» яхача совхоза къахьегамхоша тIаийцараш. Республикерча кхыча боахамашца цхьана совхоза коллектив инициатор яр пачтахьалкхенга баьцадааараши сомаши дохкара пхе шера задани диъ шера кхоачашъяра бодама.

Шоаш тIаийца хинна декхараш толамца кхоачашдир совхоза болхлоша. Пхе шера планагIа пачтахьалкхенга 19400 тонн сомаш бохка белаш дар тхо, хIаьта оаха чакхдаьннача диъ шера 20700 тонн бохкаб. Укх шера оаха дIачу мел лу сом цхьайтталагIча пятилетка чотах хургба. Баьцадааараш укх пятилетне 45000 тонн дохка дезар, хIенолехьа оаха 41829 тонн дехкад. Иштта, оаха укх шера дIачудала дерхI 7000 тонн баьцадааараш, уж а хьатIайоагIча пятилетка чотах хургда.

Дукхача тха механизатораша, сом а баьцадааараш а лeладераша шоай пятилеткa заданеш дукха хьалхагIа кхоачаш а ль, XI-ча пятилетка чотах къахьег. Царна юкъе ба тракторискташ Сулейманов Iаьла, Грязнов Константин, Визиев Iарби, Дрозд Григорий, Балачин Владимир, баьцадаарий а сомий а бешамаш лелаю Закариева Падам, Исаева Зайнап, Радченко Галина, доярна Тенелва Хапи, дукха кхыбараш.

Хаоттам дика ца хиннача 1979 шера а тIехдика хьуакъам кхебир агроном Г. А. Слободянюк керте латтача баьцадаараш лелaлоча бригадо. Цу бригадо чуница хьувкъам эггара лаккагIа ба тха боахаме: хIара гектара тIара чуера 414 центнер помидораши 328 центнер мерза сибази. Цу масало хьахьонх лерттIа доал а деш, къахьегама дисциплина чIоагIа хилча, хаоттам мича бесса хинна бале а, баьцадаарий лакха хьувкъам кхебе йиш йолга.

Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаю коммунист А. Д. Солнышкина керта латтача бригадо 160 гектара тIа баьцадаараш дIадийнадер. Цо планагIа 192 центнер хила езача, хIара гектара тIара 211 центнер а яьккха, пачтахьалкхенга баьцадаараш дохкара пхе шера задани кхоачашйир.

Иштта, сом бохкара пхе шера задани кхоачашъяьчарех я Т. П. Исупова керте латта бригада а.

Коллективо даьхача къахьегама толамех дикка дакъа доал дешархой, студентий, хьехархой, Ленински районерча организацей болхлой. Дукхьала цхьан Грозненски медицински училища «Медик—79» яхача гIишлошеча отрядо 519 эзар сома маьха балхаш даьд. ЧIоагIа новкъостал даьд тха совхоза №№ 1, 2, 7, 12, 15, 48, 60 йолча школаша, автоуправлене, «Грозненский рабочий» яхача издательствос, №№ 9, 10, 14 домоуправленей, кхыйолча коллективаша. Дег тIара баркал ях оаха царна!

Кхашка лоа дика дале а хаддакха болх беш ба совхоза къахьегамхой. Пятилетка тIеххьарча шера тха совхоза коллективо доккхий социалистически декхараш тIаийцад: пачтахьалкхенга 10000 тонн баьцадаараш, 4600 тонн сом, 160 тонн шура, 51 тонн дулх, еша елла 500 тонн кабуц, 500 тонн помидораш, 500 тонн керсаш йохка.

1971—1972 шерашка Iай эттача шелало генара долча сомий ерриге таьнаш гIоралир. Уж юхаметтоттаяра Краснодарски краера, Молдавски ССР-ра еняй гIомгIий, боалий, хьачий, хьайбай, шаптай таьнаш—ерриге а 100 эзар совгIа. Цу гIулакхо торо лургья горожанашта шортта тайп-тайпара сом лоаттабе.

Фук лаьрхIа «Июньский» фух йола кабуц дIао долалургда тхо 25 январе, цул тIехьагIа дIаюргьа хьалха кхача помидораш, мерза а кIома а сибаз.

Совхоза механически мастерскешка сихъенна ремонт еш латт тракторашта, автомобилашта, кхыча юртбоахама машинашта. Дикал тIех лакха а йолаш дIаде мел эша фу да совхозага. ДIаделехьа цунна микроэлементашца, лазерни установкаца обработка ергья.

Цунца цхьана совхозе йолча ерригача торонех хIанз а бизза пайда эцаш бац. Де мел дезар дича тха вIаштIехьдаргдар баьцадааараш 18—20 эзар тоннага, сом 12—15 эзар тоннага дIакхоачаш чуэца. Эггара хьалха цу гIулакха хий декхача сета планировкаш реконструкции яра 1975 шера «Чечингушводстрой» управлене дIаболабаь болх дIачакхбакха беза. Iай замалахьа кхаха сом, баьцадааараш хаддакха лоаттадара «Чечингсельстрой» треста 1975 шера хьалъе йолаь хранилище а хьалъяь яккха еза. Уж «Готта» моттигаш дIаякхаша яргьяц, хIаьта совхоза къахьегамхоша шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачашдергхиларах шеко яц.

П. КРУТОВ, «Родина» яхача совхоза директор.

Москвичий дика гIулакх хьаллоац!

Берригача советски наха а санна Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша хьаллоац хьалхалаттача московски предприятей инициативагIа дIадоладаь патриотически гIулакх — 19 апреле ленински коммунистически субботник делга.

Укх деношка вай республика дукхача предприятей, колхозий, совхозий, организацей, учреждений коллективашка митингаши собранеши чакхъювл. Цига тIаийду къахьегамхоша цу дийнахьа кхоачашде лаьрхIа доккхагIдола декхараш. Субботник долча дийнахьа эггара лакхагIа къахьегама оасаре йолаш къахьегар, тIехдика продукци арахецар, кхоьча электроэнергеца, доагорца, бийдалца, материалашца болх бар — иштта я тIаийдеча декхарашта юкъера керттера пункташ.

Хьинар айденна

В. И. Ленин вань 110 шу дузача цIейна сийна укх шера 19 апреле Ерригсоюзни коммунистически субботник дара москвичаша дIадоладаь дика гIулакх чIоагIа раьза хинна хьаллаьцар Грозненски швейни производственни объединене цкьоалагIча филиала хIамаш тегараша. Филиале къахьегаш бола беррига болхлой, аьча 800 совгIа сага хьинар айденна къахьегаш хургва цу дийнахьа. Веита деношка ялх ахи эзар сома маьха хIамаш тегача тха болхлоша лаьрхIад 19 апреле 7 эзар гаргга сома маьха продукци арахеца. Цох дукхагIъар кхоьча бийдала чотах кийчъергья. Диъ бIаь гаргга беркъа пачтахьалкхен дикала Знак йолаш тегаргда.

А. АЛЕКСЕЕВ, Грозненски швейни производственни объединене № 1 йолча филиала [illegible].

Субботника кийчо ешш ба

Семардийнахьа «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводе хургдолча субботника хетаъ митинг хилар. Цига къамаьлаш деьчар къоабалъяь хьалльцар Москвай хьалхалаттача предприятеша В. И. Ленин вань 110 шу дизара накъадолхаш 19 апреле коммунистически субботник дара дIайолаъ инициатива.

Цу денна кийчо яра иза гIулакх корта болаш чакхдаккхарах хIанз лаьрххIа штаб вIашагIйоллаш я заводе. Цо белгалдоаккхаргда хIара цехо, бригадо, къаьст-къаьстача къахьегамхоша шоай балха моттигашка а завода кови гонахьен тоаеш а де дезар. ХIаьта завода коллективо дерриге де лерхIар хIанзале а къоастадаьд. Субботник долча дийнахьа арахецаргья 25 эзар сомал кIеангагIа йовца гаражни оборудовани, пятилетка фонде дIалургда 2 эзар сом гаргга ахча.

Цхьаьнха цхьа дика инициатива а хьахилар укхаза. Завода комсомола комитета секретара Спесивцев Александра хьалхленца болхлой професси йолча инженерно-технически болхлоша станокашта хьалхашка дIа а атта массехк сменагIа болх бе лаьрхIад.

С. ШАВНЕВ.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком 1979 шера лакха кхоачаш тIеххоачаши араи производства эффективности балха дикали вийрам тIехьа 1979 шера промышленносте, транспорте, буваме районашта, предприятеша, организацешта лелаьлеа социалистически яхье итогаш кьаха а хьейна соцам баьб:

РАЙОНАШТА ЮКЪЕ:

хьалхара моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома кара кера тела ЦIе байракх, Заводской района яла;

шоллагIа моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота Сунженски районна, Назрановски районна яла;

кхоалагIа моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа ВЛКСМ обкома Сийлен грамота Ачхой-Мартановски района яла.

Белгалдаьккхад Октябрьски, Старопромысловски, Советски районаша дика болх баь хилар.

ПРОИЗВОДСТВЕННИ, IИЛМА-ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНЕШТЕН УПРАВЛЕНЕШТЕН ЮКЪЕ:

хьалхара моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кера тела ЦIе байракх а луш республикански сийлен Улга тIа дIаязъе.

«Грознефть» яха производственни объединене.

шоллагIа моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш республикански сийлен Улга тIа дIаязъе

«Промавтоматика» Iилма-производственни объединени.

кхоалагIа моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома диплом а луш республикански сийлен Улга тIа дIаязъе

юрта боахам производственно-технически Iалашдаре НГIАССР Пачтахьалкхен комитет

ПРОМЫШЛЕННОСТЕН ТРАНСПОРТЕН ПРЕДПРИЯТЕШТА ЮКЪЕ:

хьалхара моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кера тела ЦIе байракх а луш республикански сийлен Улга тIа дIаязъе:

«Горскнефть» яха мехкдаьттан газн йоаккха управлени;

бурувтохара балхий Карабулакски управлени;

Н. Анисимова цIерагIа Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод;

«Красный молот» яха завод;

вIашагIтеха Грозненски ТЭЦ;

РСФСР МЖКХ Грозненски экспериментально-механически завод;

Грозненски мьалхакомбинат;

«Чечингбуыт» объединени;

Грозненски маслосхоз;

Грозненски автоколонна 1737;

«Грознефть» объединене УРС;

шоллагIа моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш республикански сийлен Улга тIа дIаязъе:

СССР 50 шу дизара цIерагIа химически завод;

«Нефтехимзапчасть» яха завод;

«Электроприбор» яха завод;

чкъагIара-коньячни комбинат;

«Дружба» яха картонажни фабрика;

Грозненски локомотивни депо;

«Росхозторга» оптово-торговп база;

технологически транспорта Iашкалийни управлени;

кхоалагIа моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома диплом а луш республикански сийлен Улга тIа дIаязъе:

тампонажни контора;

«ГрозНИИ» институт;

«Трансмаш» яха завод;

«Пищемаш» яха завод;

даьтта доаккха завод;

Шелковски маслосхоз;

погрузочно-разгрузочни балхий Грозненски механизировании дистанци;

Грозненски райпо.

ИттлагIча пятилетка къахьегама сийлен Книжка тIа свидетельство дIа а луш дIаязъе:

«Грознефть» яха производственни объединени;

ТЭЦ-2;

РСФСР МЖКХ Грозненски экспериментально-механически завод;

Шалински маслосхоз;

«Чечингобувьбыт» яха объединени;

* * *

1979 шера план толамца кхоачаши тIеххоачаши яра, производства эффективности белхе дикали лакхъяра тIехьа лоттабу къовсам чIоагIбара районашта, гIишлон организацей, гIишлон индустре предприятей коллективаша лелаьча социалистически яхьа итогашна а хьежа КПСС обкома бюро, НГIАССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо соцам баьб:

хьалхара моттиг — Надтеречни района,

шоллагIа моттиг — Старопромысловски района,

кхоалагIа моттиг — Грозненски района хьожае.

ПРОИЗВОДСТВЕННИ КОЛЛЕКТИВАШТА ЮКЪЕ:

хьалхара моттиг хьожае:

«Чечингэстрой» треста;

№ 7 йолча треста Грозненски монтажни управлени;

«Чечингражданпроект» яхача проектни института;

«Союзавтоматстрой» объединене Грозненски опытно-экспериментальни завода.

шоллагIа моттиг:

«Чечингушводстрой» гIишлон управлене ПМК-5;

гIишлон материалий гIишлон индустрен Аргунски комбината;

кхоалагIа моттиг:

«Чечингколхозстрой» объединене Назрановски колхозашта юкъерча дIа-юха лелача механизировании колоннана.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР КЪАХЬЕГАМХОЙ 1980 ШЕРА ДОЛА
СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

ПРОМЫШЛЕННОСТЕ ГIОЛЛА:

Къахьегамен общественни хьинар ма могга айдира, къахьегама овсарле лаккхъяра, Iилма-технически прогресса карагIальнираш, хьалха яьтта опыт производствана юкъейоалаяра, планированин боахама механизми эргайоахаш товяра, торонех биззагIа пайда эцара чотах производствана интенсификаци сихъяра ларда тIа производства эффективности балха дикали ма могга лаккхъелга Iалашде.

Промышленни продукци маьхала яккхара иттлагIа пятилетка чаккхйоалача шера план 1980 шера 29 декабре кхоачашъе.

В. И. Ленин вай 110 шу дизар белгалдоаккхаш продукци арахецара план ханал хьалха кхоачашъе. Планал совгIа 3 миллион сома маьха продукци хьае. 25 эзар болхлочо шоай пхе шера планаш кхоачашъелга вIаштIехьдаккха.

Къахьегамин овсарле лаккхъяра шера задани тIехккхоачашъе, хIаьта тIаккхетача промышленни продукцех 90 процент цун чотах арахеца. Къахьегама овсарле лаккхъяра инженерно-техническа балхахой шоай творчески планаши 3400 комплексни планаши оттае а юкъейоалае а.

Производственни фондех дикагIа пайда эца, кертерча технологическа оборудованега биззагIа болх байта, станокий парка сменноста коэффициент 1,4-га кхоачаеш айс.

Интенсивни факторий ларда тIа экономика дIахо дегIайовлаяр духьа производства Iилмацара бувзам чIоагIбара болх дIахо дIабахьа а предприятеша Iилма-тохкама институташца, проектни конструкторски организацешца, дешара заведенешца творчески гIулакхаш леладара 91 договор де, машиней, оборудоване, приборий, технологически процессий 97-нел кIезигагIа йоацаш керда конструкцеш оттае.

Производства техническа боарам дIахо эргабоахаш товбара тIаберзабаь болх дIахо бахьа. Ерригга промышленни предприятеш техническа эргахарен реконструкци ярен планаш чаккхйоахилга сихде. Производствана юкъе керда техника, технологи йоалаярах, Iилман ларда тIа къахьегам вIаштIехьбаккхарах 5,8 миллион сома, хIаьта рационализаторийи изобретателийи предложенеш юкъейоалаярах — 7,4 миллион соми экономически пайда бе.

Продукце 54 керда тайпа хьадега карадерзаде. Паччахьалкхен дикала Знак ялара 58 изделии дIаяла. Дикала лаккхерча категорегIа арахеца продукци аттестаци е езача ерригнех 27 процент хилийта.

Боахама договораш тIа оттадаьча тайпара карадех йоагIача номенклатурагIа продукци лоаттаяра декхараш ерригача предприятеша кхоачашделга Iалашде.

Планал совгIа 3,3 миллион сома маьха халкъа эша товараш арахецилга Iалашде, царца культурно-бытовойи коа-карта эшеи товараш — 630 эзар сома маьха.

Кхом бара режими материальни, бийдала, доагора-энергетически ресурсех дикагIа пайда эцилгеи чIоагIдара тIехьа къовсам боаржабе, хIаьта цун чотах кходе: металл — 2100 тонна, условни доагор — 38 эзар тонна, электрически энерги — 48 миллион киловатт-сахьат, йIовхал — 212 эзар гигакалори.

Промышленни продукцега дIадодар планагIа кIезиге дезачул дукхагIа кIезигдарах 1 миллион сом кходе а 1,3 миллион сом кхы тIа а пайда бе а.

Мехкдаьтта промышленносте гIолла:

— планал совгIа 15 эзар тонна мехкдаьтта, 5 миллион кубически метр газ яккха а 800 эзар сома маьха продукци йохка а;

— тохкама бурув тоха 3 майда кийчъе;

— кIоарга бурув тохара кердагIа йола техникен технологи юкъейоалаяра, бурув тохара балхаш вIаштIехьдоахилга эргадоахаш тоадара ларда тIа планал совгIа шн эзар метр бурув тоха;

— скважинаш хьалъяра планагIа йоагIа ха 5 процент лоацъе а цун чотах кхы тIа а 2 скважина хьалъе а;

— мехкдаьттаца хьайоагIача газа ресурсех пайда эцилга 95 процентага кхачийта;

— доагора-энергетически ресурсех дикагIа пайда эцара чотах 15 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 32 эзар гигакалори йIовхал, 6000 тонна условни доагор кходе.

Мехкдаьтта чакхдоахача, мехкдаьттахимически, микробиологически промышленносте гIолла:

— мехкдаьтта 1,2 процент дукхагIа чакхдаккха, мехкдаьтта цкъара чакхдоахача установкаш тIа сийрда мехкдаьтта продукташ хьакъоастаелга потенциала тIара лоархIача 94 процентага кхоачилга Iалашде а планал совгIа 6,6 миллион сома маьха продукци йохка, цу даькъе ацетонови заводе гIолла 600 эзар сомал кIезигагIа йоацаш а;

— планал совгIа 150 эзар тонна лакха октанови бензинаш, 100 тонна катализатораш, 1050 тонна мехкдаьттахимически синтеза продукци, 300 тонна премиксаш, 200 тонна растворителаш арахеца;

«Грознефтеоргсинтез» объединене гIолла 1979 шераца нийсдича къахьегама овсарле 2,5 процент тIаккхетийталга Iалашде;

— аттестаци е езача ерригача продукцех 40 процентал кIезигагIа йоацар паччахьалкхен дикала Знак йолаш арахецилга Iалашде;

— доагора-энергетически ресурсех дикагIа пайда эцара чотах 25 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 30 эзар тонна условни доагор, 180 эзар гигакалори йIовхала энерги кхое;

— культурно-бытовойи коа-карта эшеи товараш планал совгIа 400 эзар сома маьха арахеца.

Энергетике гIолла:

— шера план 30 декабре кховчашъе. Заданеца нийсйича къахьегама овсарле 0,5 процент лакхъе;

— доагора удельни расход кIезигъяра йола пятилетка задани 35 процент лакхъе, шу чакхдаьлча дIадахийта доагор цхьан киловатт-сахьатага 280,5 граммал дукхагIа кургдоацаш;

— доагора-энергетически ресурсех дикагIа пайда эцара чотах 1000 тонна условни доагори 1 миллион киловатт-сахьат электроэнергии кхое.

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша Коммунистически парте хулгалца тIатеIIа болх бу КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра, шоашкара доагIа дакъа лоац иттлагIча пятилетка заданеш кхоачашъеча.

Республика къахьегама коллективаша 1979 шера «ТIехьабусараш боацаш бе болх!» яха девиз а йолаш шерра яь а йоаржаь, вIаштIехьдаьккхад производства эффективности балха дикали дIахо лаккхьелга, промышленносте ханал хьалха кхоачашъяй пятилетка дий шера план. Кхоачашдаьд мехкдаьттеи гази даккхара, электроэнерги хьаяра, мехкдаьттахиме продукци, машиний оборудоване дукха тайпаш, кхыйола продукци арахецара тIайца хиина социалистически декхараш.

Кхоачашъяй капитальни вложенеш караерзаяра программа. Шеррача масштабе хьалдеш да чуIе цIеношн социально - культурни гIирсаш.

Республика гIишлонхойи мехкдаьтта чакхдоахарийн йоккха котало хилар В. И. Ленина цIерагIча Грознески мехкдаьтта чакхдоахача заводе ЭЛОУ-АВТ яха установка ханал хьалха болх бе йолаялийтарах.

Юрта боахама къахьегамхоша 1979 шера кхоачашъяй паччахьалкхенга ялат, бьцадаараш, сом, шекара свеклаш, тхьамка, коартолаш, хIаьта иштта дулх, шура, фуаш, тха доккхара иланаш.

КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеша дегаш айдаь а болаш, Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхеьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлацарча положенешцен вывоадашцеи хьалхе а лелаеш, Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша шоай патриотически декхар лоархI иттлагIча пятилетка тIеххьара шу хьинареча къахьегамца белгалдаккхарах, В. И. Ленин вай 110 шу дизара, РСФСР, НГIАССР Лаккхеьарча Советашка, къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка хургдолча хоржамашта баха ма боагIара накъабахар духьа, 1980 шера паччахьалкхен плани пятилетка заданеши кхоачаши тIеххоачаши яр, халкъа боахама дерригача доакъошка лаккхача дикагIча кьохкамашка кхачар духьа лелаю социалистически ихь шерагIа йоаржаярах.

ХIанзарча хьалашка производства масштабаш алсамъяларца, Iилма-техническа прогресс сихъяларца лаккху балха хан хIара минута лоархIам, къахьегама дисциплина чIоагIъеиза, кадраш производстве дIачIоагIъяра хьалаш хьахилайтанза дарг ца хилар.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС «Халкъа боахаме къахьегама дисциплина дIахо чIоагIъярен кадраш хувцалулга кIезигдарен хьакъехьарча» соцам тIа оттадаьча гIулакхий комплекс чакхъяккхар — республика хIара къахьегамхочун сийлакъа декхар.

НГIАССР бохлоша, колхозхоша, инженерно-техническа балхахоша, Iилмахоша 10-ча пятилетка социально-экономически декхараш кхоачашдеча дизза дакъа лацар духьа 1980 шера тIаэи укх лохехьара социалистически декхараш:

— 14 тайпал кIезигагIа йоацаш керда изделеш арахецилга карадерзаде;

— паччахьалкхен дикала Знак ялара 10 тайпа изделеш дIаяла.

Машиностроенеи металлообработкеи гIолла:

— продукци арахецара 1980 шера план ханал хьалха кхоачашъе а шера планал совгIа 1,1 миллион сома маьха тайп-тайпара продукци арахеца а;

— къахьегама овсарле тIаккхетара шера задани 0,2 процент тIеххоачашъе;

— «ИттлагIча пятилеткана — лакха эффективни техника!» яхача девизагIа йола яь дIахо а лелае, керда кхы а прогрессивнегIа дола оборудоване, машиней, автоматизированни системай, тайп-тайпарча приборий продукце 36 тайпа арахецилга карадерзаде, царца кIеж еттача мехкдаьтта скважинашта 700 атмосфер давлени йола дистанционни управлени йола арматура, шовзткъе итт тонна йола гидравлически пресс, кхачан промышленноста лаьрхIа развиев линешта йола транспортер, гидрогеляна формовка яра процесса автоматически управлени ю система звукоусилительни станци а йолаш;

— арахецача машиней, приборий, оборудоване техническа боарам айбе. дикала паччахьалкхен Знак ялара 5 издели дIаяла, уж 38 хилийта а арахецача ерригача продукцех дикала лаккхерча категорех яр 18 процентага дIаккхачийта а;

— кердача техника 69 тайпа, 60 прогрессивни технологически процесс юкъейоалае, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара 146 мероприяти чакхъяккха. Рационализаторийи изобретателийи предложенеш производствана юкъейоалаярах 1100 эзар сома экономически пайда бе;

— дикагIа пайда эцара чотагIа 1920 тонна Iаьржен сийрда бос болеи металлаш, 1520 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 1050 тонна условни доагор, 2130 гигакалори йIовхал кхое.

Яйгачеи кхачани промышленносте гIолла:

— планал совгIа 2,5 миллион сома маьха халкъа эша товараш дохка;

— паччахьалкхен дикала Знак ялара тийгача хIамай 50 модели дулха-шурий промышленноста продукце шн тайпен дIадала;

— швейни объединене йохкача ерригача продукцена юкъе дикала лаккхерча категорех йола продукци 32 процент хилийта;

— кхачан промышленносте продукце керда шн тайпа карадерзаде;

— 30 эзар квадратни метр кIадаши 160 эзар квадратни дециметр тIоарска-телага товараш кходе.

Хьун боахамеи дахчах хIамаш ечеи промышленносте гIолла:

— планал совгIа 50 эзар сома маьха продукци маьхала яккха, цунца халкъа эша товараш 10 эзар сома маьха дараш хьу дикагIа чакхъяккхарен отходаш кIезигьярен чотах;

— хьуна гIулакх деча хана тийдача дахчах технологически переработка ечеи доагораш пайда эца 12 эзар кубометрал кIезигагIа боацаш;

— кхыйола продукци хьае 930 сома маьха, цу даькъе: консерваш — 46,6 эзар сома, сокаш — 35,1 эзар сома, хьун сом — 65 эзар сома маьха;

— планал совгIа 200 гектар къона хьу дIайогIа.

— планал совгIа 100 эзар сома маьха мебель йохка.

— мебельни производства 2 цеха реконструкци е, 2 автоматизированни лини, 40 санниц технологически оборудовани оттае;

— арахецача мебела номенклатура 30 процент кердаяккха;

— сувенираш арахеца цех вIашагIйоалла;

— дахчах хIамаш еш хьайоала отходаш производствана юкъейоалае 1 эзар кубически метрал кIезигагIа йоацаш.

Моттигерча промышленносте гIолла:

— планал совгIа 100 эзар сома маьха продукци йохка;

— дIадоар кIезиг а даь, планал совгIа 50 эзар сома пайда бе;

— 14 тайпал кIезигагIа йоацаш керда изделеш арахецилга карадерзаде;

— паччахьалкхен дикала Знак ялара 10 тайпа изделеш дIаяла.

ГIИШЛОШЪЕЧА ГIОЛЛА:

— эффективности балха дикали айра, къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхара, балха дикагIйола методаш хьаллацара ларда тIа хьалъеш йола объекташ сихагIа йистехка, подрядни балхий план 27 декабре кхоачашъе, оттаьча заданел совгIа 3,5 миллион сома маьха гIишлой-монтажни балхаш де;

— къахьегама овсарле айярен гIишлошка дIадодар лохдарен заданеш 1,1 процент тIеххоачашъе;

В. И. Ленин вай 110 шу дизар белгалдоаккхаш генподрядеи шоай низашца гIишлошъярен биъ бетта план 1980 шера 22 апреле кховчашъе, 45—50 эзар квадратни метр наха чубаха цIенош, 370 моттиг йола берий шн беш, 400 моттиг йола Наьсар-Кертера клуб хьалъяь яккха;

— СССР Конституце Денга «Шалински» совхозера доахан кхаба комплекс хьалъяь яккха;

— Сийлахь-боккхача Октябра 63 шу дузаш наха чубаха цIенош, деша даха ха йоацача берашта йола учреждененаш, унахцIено лораярен культурни объекташ хьалъеча дIайохийтача капитальни вложеней шера план кхоачашъе, «г» яхача установкаца реконструкци елга чакхдаккха, г. Грознера маькха завод декабрь бетта хьалъяь яккха;

— йистехка лерхIача объекташка керттера материальни къахьегамеи ресурсаш хьагулъе, лохерча хозрасчета тIа 210 бригада яккха, хIаьта бригадни подряда методагIа гIишлой-монтажни балхех 35 процент кхоачашде;

— гIишлой-монтажни балхий дикал айе, дIалучa объектех «дикен» «тIехдикен» мах беш 80 процент хилийта, царца социкультбыта ерригa объекташ а йолаш;

— торонех дикагIа пайда эцара чотах 900 тонна металл, 7500 тонна цемент, 1500 куб. метр хьу кхое;

— планал совгIа 10 эзар квадратни метр цIенош хьалде.

ТРАНСПОРТЕИ БУВЗАМЕИ ГIОЛЛА:

Машиннаькъа Грознески отделене гIолла:

—тIа-тIа дукхагIа хулаш дола республика предприятеи моахьаш дIа-юха кхухьилга Iалашде, пассажираш дIа-юха кхувлар дикагIа вIаштIехьдаккха, хIаьта 1980 шера мовхьаш кхахьара план ханал хьалха, 30 декабре кхоачашъе;

— планал совгIа 55 эзар тонна мовхьаш дIа-юха дахьа, царца В. И. Ленин вай 110 шу дузаш — 15 эзар тонна, грузооборота задани 45 миллион тонно-километр тIеххоачашъе;

— итт эзар беза мухь тIабола лосдаш дIайига, царца планал совгIа 3,5 миллион тонна мовхьаш дIадахьа;

— вагонех пайда эцара эффективность лаккхъяра ленинградски транспортникий, Челябински областа промышленни машиннаькъеи предприятеи балха опыт шерра дIайоаржаяра чотах шера шн эзарнел кIезигIа йоацаш вагон мукъаяккха.

Юкъара пайда эцача автотранспорте гIолла:

— 30 декабре шера план кхоачашъе; мовхьаши пассажираши дIа-юха кхувлара биъ бетта план 1980 шера 22 апреле кхоачашъе;

— дIа-юха кхахьара пайдане доаца мовхьаш кхухьилгеи мовхьаш тIадотташи Iодоахиши автомобилаш сеца латтилгеи кIезигде, оттаьча заданел совгIа 1,5 миллион тонна-километр е;

— пассажираш дIа-юха кхувлара план 3,5 миллион пассажиро-километр тIеххоачашъе.

ГРОЗНЕНСКИ АВИАОТРЯДЕ ГIОЛЛА:

— пассажираши мовхьаши дIа-юха кхахьара 1980 шера план 28 декабре кхоачашъе, планал совгIа 3,2 эзар пассажир дIа-юха вита;

— планал совгIа 50 эзар гектар юртбоахама культураш обработка е.

Бувзама предприятешка гIолла:

— бувзама средстваш гIулакх дара задани 120 эзар сома тIеххоачашъе;

— продукцега дIадодар кIезигдара чотах планал совгIа 60 эзар сом кходе;

— Грозный — Шали — Ножай-Юрт участкашка, Ведангахьа дIа а хьовзаеш «Область» яхача радиорелейни лине гIолла передачаш ю 60 канальни система болх бе йолайолийтилга Iалашде: «Контейнер» яха радиорелейни телефонни бувзама аппаратура кхы тIа а биъ лоастамагIа болх бе йолаялийта.

ЮРТА БОАХАМЕ ГIОЛЛА:

— лаьттах, техниках кхы а дикагIа пайда эцара производства технологи къахьегам вIаштIехьбаккхари эргадоахаш тоадара чотах ялата культурай хьувкъам гектара тIара 23 центнерага кхачийта, хIаьта валови ялат даккхар — 510 эзар тоннага;

— паччахьалкхенга 150 эзар тонна ялат, 195 эзар тонна шекара свеклаш, 145 эзар тонна бьцадаараш, 90 эзар тонна хомсаш, 61 эзар тонна сом, 8,5 эзар тонна коартолаш, 2,8 эзар тонна декъача тхьамкий лордаш йохка;

— юкъера лаьрхIача Iаттагара 2160 килограмм шура яккха, яхача цхьан котама тIехьара 200 фуъ гулде, хIара устагIанна тIера — 4,3 килограмм тха даккха, 35 эзар тоннал кIезигагIа доацаш дулх, шура — 112 эзар тонна, фуаш — 105 миллион, тха — 2800 тонна даккха;

— боахама ерригача категореша паччахьалкхенга дулх 37,5 эзар тонна, шура — 925 эзар тонна, фуаш — 91 миллион, тха — 4450 тонна дохка.

ТОРГОВЛЕ, ОБЩЕСТВЕННИ КХАЧАН, БЫТОВОЙ ГIУЛАКХАШ ДЕЧА, КОММУНАЛЬНИ БОАХАМЕ ГIОЛЛА:

Торговле, общественни кхачан, бытовой гIулакхаш деча, коммунальни боахама предприятейи организацейи коллективаша Iалашдергда бахача наха дIадеха товараши бытовой гIулакхаши дукхагIа хуийтилга, гIулакх дикагIа а культурнегIа а дергда.

Торговле предприятеша декхар тIаэц:

— розничн товарооборота шера план ханал кхоадя хьалха кхоачашъе, самообслуживание методагIа товараш дохкар госторговле 50, потребкооперацие 75 процентага кхачийта ерригача товарооборотага диллача, хIаьта сомий, бьцадаарий продукци расфасовании йолаш йохкар шера 60 эзар тоннага кхачийта;

— нах бахача районашкеи предприятешкеи хьалххагIе а хьателача заказех кхачан товараш дохка кхы тIа а 10 тикеи кулинаре отделаши хьаелла.

Бахача наха бытовой гIулакхаш деча предприятей коллективаша декхар тIаэц:

— бытовой гIулакхаш дара шера план 30 декабре кхоачашъе, планал совгIа бахача наха 34 эзар сома маьха гIулакхаш де;

— бахача наха гIулакх дара 6-нел кIезигагIа доацаш керда тайпен формех юкъейоалае, къахьегама овсарле тIаккхетара шера задани тIеххоачашъе, хIаьта 1979 шераца нийсдича — 5 процент;

— бахача наха деча гIулакхашка дIадодар кIезигде а планал совгIа 9 эзар сома пайда бе а;

Жилищно-коммунальни боахама министерства предприятейи служебайи балхахоша декхар тIаэц:

— планал совгIа 1400 эзар сома маьха коммунальни гIулакхаш де;

—нах чубахача цIеношка капитальни ремонт яра шера план тIеххоачашъе, хIаьта городаши нах баха кхыйола пункташи товяра, капитальни гIирсаш хьалдара лимитах йоаца ассигнованеш караерзаяра шера план 28 декабре кховчашъе;

— горэлектротранспортаца планал совгIа 300 эзар пассажир дIа-юха вита, 300 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхое.

ХАЛКЪА ДЕШАРЕ, УНАХЦIЕНО ЛОРАЕЧА, КУЛЬТУРЕ ГIОЛЛА:

— массане а юкъара юкъера дешар дIахо дегIадоаладар а эргадоахаш тоадар а Iалашде, цун тайп-тайпарча формашца 1980 — 1981 дешара шера бархI класс яьккха берригa дешархой чулаца, дешар дикагIа хьехарах деша бегIа хагирхой хьалхкхебарах хиланза дергдоаца хьалаш хьакхолла. Дешархой къахьегамцара безам совбаккха;

9 — 10 классашка дешарех 24 эзарнел кIезигагIа боацараш къахьегама курс кIоаргга Iомае болабалийта;

— медицински гIулакх делгеи баха нах молхашца Iалашбелгеи тоаде, керттерча медицински службашта специализаци яр дIахо дахьа;

— клубаштеи библиотекаштеи дика ремонт е, царна гонахьара моттигаш хозъеш тоае, культпросветучреждеией балха боарам айбе, самодеятельни халкъа творчество дIахо дегIайоалае;

— республика городашка ахкеи 10 киномайда хьалъе, кхы тIа а 5 киноустановка хьаелла, 3 клуб хьалъяь яккха;

— дерригача хьокхамашта йола кино хьокхара план 1980 шера 27 декабре кхоачашъе;

— спортивно-массови болх шерагIа боаржабе, физкультурникаш 410 эзарнега дIаккхачийта, царца хIенз болчул ГТО значкисташ 10 процент дукхагIа хилийта.

* * *

Республика къахьегамхоша КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лаккхеьарча Совета Президиума Председатель новкъост Л. И. Брежнев керте латтача КПСС Центральни Комитета, цун Политбюрона тешам лу 1980 ленински шерах ударни къахьега шу де аьннача парте тIахьехама жоп а луш Къилбаседа Кавказа вежарашка йолча автономия республикашцеи Херсонски областацеи яь а лелаеш КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеш ваьхаре чакхъяхара, Советски Союза Коммунистически парте XXVI съезда даха ма доагIара накъадахара де мел дезар дергхиларах тешам лу.

Социалистически декхараш промышленни предприятейи организацейи коллективашка тIа а ийцад партийно-боахама республикански актива собране Нохч-ГIалгIай АССР производстве хьалха латтараша дакъа а лоацаш къоабал а даьд.

ЧIОАГГIА КХОТАБЕННА

ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТАШ ДIАЯЗБЕШ БА

(ДIахоедар. Доладур 24-гIа январерча «Сердало» тIа).

РСФСР Лаккехьарча Совете хоржамаш дара йолча округной хоржамий комиссешка «РСФСР Лаккехьарча Совете хоржамаш дара хьакъехьарча» РСФСР Законага хьежжа дIаязбаьб РСФСР Лаккехьарча Совета депутаталла кандидаташ:

Керимов Муса Абдурахманович, 1938 шера ваь, нохчо, Нохч - ГIалгIайн АССР Министрий Совета председатель, КПСС член, № 960 йолча Шалински хоржамий округе гIолла «Пищемаш» яхача Аргунски завода болхлой, инженерно - технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Амриева Мацьмада Раиса, 1959 шера яь, гIалгIа, «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка, ВЛКСМ член, № 957 йолча Назрановски хоржамий округе гIолла, Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза колхозхой коллективо, Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо, Вознесенски газ чаккхйоахача завода болхлой, инженерно - технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

* * *

Нохч - ГIалгIайн АССР Лаккехьарча Совете хоржамаш дара йолча окружной хоржамий комиссешка «Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккехьарча Совете хоржамаш дара хьакъехьарча» НГIАССР Законага хьежжа дIаязбаьб Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккехьарча Совета депутаталла кандидаташ:

Маслова Елена Михайловна, 1947 шера яь, эрсе, Наурски района «Россия» яхача колхоза звеньевая, парте йоаца, № 120 йолча Мекенски хоржамий округе гIолла Наурски района «Россия» яхача колхоза колхозхой коллективо оттаваь йола.

Эштиев Абоакит Магомедович, 1943 шера ваь, нохчо, халкъа депутатий Наурски районни Совета исполнительни комитета председатель, КПСС член, № 121 йолча Наурски хоржамий округе гIолла Наурски района Калинина цIерагIча совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь вола.

Ахматханов Бейсултан Асадулаевич, 1953 шера ваь, нохчо, «Красное знамя» яхача колхоза тракторист, парте воаца № 122 йолча Николаевски хоржамий округе гIолла «Красное знамя» яхача колхоза колхозхой коллективо оттаваь вола.

Тазуркаева Сотснто Ахмедовна, 1951 шера яь, нохчо, Кирова цIерагIча колхоза механизатор, № 131 йолча Борзоевски хоржамий округе гIолла Советски района Кирова цIерагIча колхоза колхозхой коллективо оттаваь йола.

Кагерманов Алхваур Денаевич, 1934 шера ваь, нохчо, КПСС Урус-Мартановски райкома хьалхара секретарь, № 147 йолча Горски хоржамий округе гIолла юртэ боахаж производственно-технически IалашIбара Урус-Мартановски районни производственни объединене болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Правенький Николай Яковлевич, 1921 шера ваь, эрсе, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь, КПСС член, № 112 йолча Насыр-Кортовски хоржамий округе гIолла № 2 йолча Насыр-Кортовски юкъерча школа балхахой коллективо оттаваь вола.

Абуева Залпа Мухадиевна, 1954 шера яь, нохчо, Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза свеклаш лелаеча звеной звеньевой, № 149 йолча Заречески хоржамий округе гIолла Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь йола.

Прозирова Анна Ивановна, 1956 шера яь, эрсе, «Бурунный» совхоза № 2 йолча агромеханизированни участка бригадир, ВЛКСМ член, № 174 йолча Черленски хоржамий округе гIолла Шелковской района «Бурунный» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь йола.

Махмудхаджиева Тамара Усамовна, 1940 шера яь, нохчо, Нохч-ГIалгIайн АССР Министрий Совета председатела заместитель, № 13 йолча Пролетарски хоржамий округе гIолла сихха медицински гIо деча городской больнице балхахой коллективо оттаваь йола.

Сайдаева Танта Бекхановна, 1960 шера яь, нохчо, филологически факультета 3 курса студентка, № 16 йолча Университетски хоржамий округе гIолла Л. Н. Толстой цIерагIча Нохч-ГIалгIайн пачхьалкхен университета профессорий, преподавателий, студентий, болхлой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

Ленина Анастасия Васильевна, 1946 шера яь, эрсе, радиоаппаратура монтажница, КПСС член, № 47 йолча Бутенковски хоржамий округе гIолла «Союзавтоматстром» яхача Грозненски опытно - экспериментальни завода болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

Шевченко Александр Сергеевич, 1930 шера ваь, украинец, Нохч-ГIалгIайн АССР военни комиссар, КПСС член, № 49 йолча Жигулевски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIайн автотранспортни управлене № 1572 йолча автоколонна болхлой коллективо оттаваь вола.

Миронова Нина Борисовна, 1922 шера яь, эрсе, республикански больница кертера лор, КПСС член, № 10 йолча Лермонтовски хоржамий округе гIолла республикански больница болхлой коллективо оттаваь йола.

Толстова Вера Борисовна, 1940 шера яь, эрсе, почтальон, парте йоаца, № 3 йолча Дзержински хоржамий округе гIолла Грозненски почтамта болхлой коллективо оттаваь йола.

Умалатова Сажи Зайнудиновна, 1953 шера яь, нохчо, электросварщица, КПСС член, № 8 йолча Красномолотовски хоржамий округе гIолла «Красный молот» завода болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

Ведерников Николай Иванович, 1926 шера ваь, эрсе В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чаккдоахача завода воккхагIа вола оператор, КПСС член, № 20 йолча Андреевски хоржамий округе гIолла В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чаккдоахача завода болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Исмаилов Эльмурза Эльбузурович, 1936 шера ваь, нохчо, Нохч-ГIалгIайн гIишлон управлене начальник, КПСС член № 21 йолча Ашхабадски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIайн гIишлон управлене болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Григорьева Валентина Александровна, 1955 шера яь, эрсе, болхло, КПСС член, № 22 йолча Верхоински хоржамий округе гIолла Грозненски радио технически завода болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

Хаджиев Шамсудин, 1930 шера ваь, нохчо, гIишлонхой комплексни бригада бригадир, КПСС член, № 29 йолча строительни хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIайн гIишлон управлене № 2 йолча гIишлон-монтажни управлене болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Беляев Олег Семенович, 1917 шера ваь, эрсе, профсоюзий Нохч-ГIалгIайн областной совета председатель, КПСС член, № 50 йолча Ильичевски хоржамий округе гIолла транспортни машинаш еча Грозненски завода болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Захаев Леча, 1936 шера ваь, нохчо, «Лермонтовский» совхоза механизированни отряда начальник, КПСС член, № 58 йолча Ачхой-Мартановски хоржамий округе гIолла «Лермонтовский» совхоза болхлой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Осмаев Ахмед Чадаевич, 1921 шера ваь, нохчо, Нохч-ГIалгIайн АССР хьун боахама министр, КПСС член, № 59 йолча Бамутски хоржамий округе гIолла Ачхой-Мартановски района Бамутски хьун участка болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь вола.

Махаури Гелани Гелагаевич, 1939 шера ваь, нохчо, КПСС Веденски районни комитета хьалхара секретарь, № 69 йолча Мехкетински хоржамий округе гIолла Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза колхозхой коллективо оттаваь вола.

Глазков Владимир Стефанович, 1936 шера ваь, эрсе, автобуса водитель, парте воаца, № 4 йолча Калинински хоржамий округе гIолла Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте балхахой коллективо оттаваь вола.

Карпенко Лидия Дмитриевна, 1952 шера яь, эрсе, «Грозэнерго» районни управлене № 2 йолча теплоэлектроцентрала паровой турбинай машинист, парте йоаца, № 28 йолча Новоалдынски хоржамий округе гIолла, «Грозэнерго» районни управлене № 2 йолча теплоэлектроцентрала болхлой, инженерно - технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

Коненко Любовь Васильевна, 1955 шера яь, эрсе, трамвая водитель, ВЛКСМ член, № 17 йолча Тухачевски хоржамий округе гIолла трамвайно - троллейбусни управлене болхлой инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

Мальсагов Арсамака Арсамак, 1933 шера ваь, гIалгIа, «Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно - экспериментальни завода директор, КПСС, член, № 3 йолча Ждановски хоржамий округе гIолла «Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно - экспериментальни завода болхлой, инженерно - технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Николенко Любовь Александровна, 1954 шера яь, эрсе, Вознесенски газ чаккхйоахача завода приборист, ВЛКСМ член, № 97 йолча Промысловски хоржамий округе гIолла Вознесенски газ чаккхйоахача завода болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

Кащеев Петр Георгиевич, 1931 шера ваь, эрсе, КПСС член, КПСС Нохч - ГIалгIайн обкома организационно-партийни балха отдела заведующи, № 98 йолча Псedахски хоржамий округе гIолла «Малгобенский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь вола.

Мержоев Ахьмада Махьмад, 1950 шера ваь, гIалгIа, «Ингушский» совхоза токарь, парте воаца, № 95 йолча Малгобенски хоржамий округе гIолла «Ингушский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь вола.

Богданова Татьяна Алексеевна, 1945 шера яь, эрсе, «Малгобекнефть» мехкдаьттен гази йоаккхача управлене лаборантка, КПСС член, № 100 йолча Чкаловски хоржамий округе гIолла «Малгобекнефть» мехкдаьттен тазн йоаккхача управлене болхлой, инженерно - технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

Картоева Назира Фасиман, 1957 шера яь, гIалгIа, «Советский» совхоза бригадир, ВЛКСМ член, № 94 йолча Ачалукски хоржамий округе гIолла, Малгобенски района «Советский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь йола.

Котиев Махьмада Ахьмад, 1941 шера ваь, гIалгIа, «Электроинструмент» яхача Назрановски завода декальщик, КПСС член, № 106 йолча Ахриевски хоржамий округе гIолла «Электроинструмент» яхача Назрановски завода болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Новикова Наталья Владимировна, 1963 шера яь, эрсе, «Комсомольский» совхоза болхло, ВЛКСМ член, № 123 йолча Фрунзенски хоржамий округе гIолла Наурски района «Комсомольский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь йола.

Белимханов Авти Абсаевич, 1937 шера ваь, нохчо, Х. Нурадилова цIерагIча колхоза бригадир, КПСС член, № 124 йолча Беноевски хоржамий округе гIолла Ножай - Юртовски района Х. Нурадилова цIерагIча колхоза колхозхой коллективо оттаваь вола.

Бажаев Мурат Пудиевич, 1936 шера ваь, нохчо, халкъа депутатий Урус - Мартановски районни Совете исполнительни комитета председатель, КПСС член, № 150 йолча Рошни - Чуйски хоржамий округе гIолла Урус-Мартановски района № 2 йолча Рошни-Чуйски юкъерча школа балхахой коллективо оттаваь вола.

Керимов Муса Абдурахманович, 1938 шера ваь, нохчо, Нохч-ГIалгIайн АССР Министрий Совета председатель, КПСС член, № 145 йолча Гехински хоржамий округе гIолла Урус - Мартановски района «Гехинский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь вола.

Дудаева ПаьтIамат Темирсултановна, 1947 шера яь, нохчо, «Гехинский» совхоза доярка, КПСС член, № 152 йолча хоржамий округе гIолла Урус - Мартановски района «Гехинский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь йола.

Хажмурадов Зия Хамидович, 1935 шера ваь, нохчо, «Верхне-Наурский» совхоза шурий-товарни ферма бригадир, парте воаца, № 101 йолча Беной-Юртовски хоржамий округе гIолла Надтеречни района «Верхне-Наурский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь вола.

Энтиноева Залпа Хасановна, 1947 шера яь, нохчо, «Новогорский» совхоза комсаш лелаеча бригада бригадир, парте йоаца, № 102 йолча Гвардейски хоржамий округе гIолла Надтеречни района «Новогорский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь йола.

Базуркаева Малика Алхазуровна, 1956 шера яь, нохчо, «Надтеречный» совхоза комсаш лелаеча бригада болхло, ВЛКСМ член, № 105 йолча Надтеречни хоржамий округе гIолла Надтеречни района «Надтеречный» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь йола.

Цороев Юсапа Хож-Бахьаудин, 1942 шера ваь, гIалгIа, халкъа депутатий Назрановски районни Совета исполнительни комитета председатель, КПСС член, № 108 йолча Восточни хоржамий округе гIолла Назрановски автотранспортни предприяте болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Бузуртанов Осмапа Махьмад, 1939 шера ваь, гIалгIа, КПСС Нохч - ГIалгIайн обкома секретарь, № 117 йолча Аллатовски хоржамий округе гIолла «Наурский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь вола.

Аликов Азим Абдулхалимович, 1947 шера ваь, нохчо, «Притеречный» совхоза воккхагIвола жаIу, КПСС член, № 118 йолча Ишерски хоржамий округе гIолла Наурски района «Притеречный» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо [illegible].

Карагичева Анастасия Михайловна, 1927 шера яь, эрсе, КПСС Наурски районни комитета хьалхара секретарь, № 119 йолча Калиновски хоржамий округе гIолла Наурски района Ленина цIерагIча колхоза колхозхой коллективо оттаваь йола.

Шамардин Владислав Михайлович, 1929 шера ваь, эрсе, халкъа депутатий Грозненски городской Совета исполнительни комитета председатель, КПСС член, № 54 йолча Путачевски хоржамий округе гIолла технологически транспорта Старогрозненски управлене болхлой, инженерно - технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Лисницина Елена Павловна, 1937 шера яь, эрсе, № 37 йолча юкъерча школа завуч, КПСС членалла кандидат, № 46 йолча Библиотечни хоржамий округе гIолла город Грозне Старопромысловски района № 37 йолча юкъерча школа балхахой коллективо оттаваь йола.

Табацкова Вера Георгиевна, 1925 шера яь, эрсе, КПСС Шелковски районни комитета хьалхара секретарь, № 170 йолча Гребенски хоржамий округе гIолла Шелковской района «Гребенской» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь йола.

Аверьянова Антонина Андреевна, 1961 шера яь, эрсе, «Путь к коммунизму» яхача колхоза хьакхарч лелаер, ВЛКСМ член, № 171 йолча Дубовской хоржамий округе гIолла Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза колхозхой коллективо оттаваь йола.

ЭзмухамбетовНаурды Акватович, 1927 шера ваь, ногIе, Госплемзавода воккхагIвола жаIу, КПСС член, № 173 йолча Новощедрински хоржамий округе гIолла Шелковской Госплемзавода болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь вола.

Мукаев Шамсутдин Адамович, 1944 шера ваь, нохчо, «Новосельский» совхоза директор, КПСС член, № [illegible] йолча Новосельски хоржамий округе гIолла Ачхой-Мартановски района «Новосельский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь вола.

Кушиева Сойбат Заурбековна, 1958 шера яь, нохчо, «Самашкинский» совхоза доярка, КПСС член, № 65 йолча Самашкински хоржамий округе гIолла Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь йола.

Никонов Владимир Иванович, 1947 шера ваь, эрсе, XX партсъезда цIерагIча колхоза тракторни бригада бригадир, парте воаца, № 133 йолча Ассински хоржамий округе гIолла Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхоза колхозхой коллективо оттаваь вола.

Хасиев СаIида Салман, 1939 шера ваь, гIалгIа, халкъа депутатий Сунженски районни Совета исполнительни комитета председатель, КПСС член, № 134 йолча Галашкински хоржамий округе гIолла Сунженски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза колхозхой коллективо оттаваь вола.

Конухаевский Степан Никитович, 1929 шера ваь, украинец, Нохч-ГIалгIайн АССР Министрий Совета председатела заместитель, КПСС член, № 139 йолча Коммунистически хоржамий округе гIолла Сунженски района «Ассинский» совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь вола.

Костоева Жабраила Фатима, 1954 шера яь, гIалгIа, Сунженски райбыткомбината болхло, ВЛКСМ член, № 137 йолча Красноармейски хоржамий округе гIолла Сунженски райбыткомбината болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

Зиборов Юрий Яковлевич, 1935 шера ваь, эрсе, «Путь к коммунизму» яхача колхоза председатель, КПСС член, № 138 йолча Нестеровски хоржамий округе гIолла Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза колхозхой коллективо оттаваь [illegible].

Шуть Леонид Афанасьевич, 1932 шера ваь, эрсе, Нохч-ГIалгIайн АССР чурча гIулакхий министр, КПСС член, № 139 йолча Орджоникидзевски хоржамий округе гIолла Сунженски района «Победа» яхача колхоза колхозхой коллективо оттаваь вола.

Чеботаева Нина Михайловна, 1961 шера яь, эрсе, XIX партсъезда цIерагIча колхоза Iаьсий лелаер, ВЛКСМ член, № 141 йолча Троицки хоржамий округе гIолла Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхоза колхозхой коллективо оттаваь йола.

Мирчев Федор Васильевич, 1924 шера ваь, болгарин, Нохч - ГIалгIайн АССР торговле министр, КПСС член, № 31 йолча Чернышевски хоржамий округе гIолла Грозненски универсальни тиха балхахой коллективо оттаваь вола.

Филоненко Пелагея Павловна, 1951 шера яь, эрсе, В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чаккдоахача завода оператор, ВЛКСМ член, № 24 йолча Индустриальни хоржамий округе гIолла В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чаккдоахача завода болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

Брыксин Евгений Васильевич, 1916 шера ваь, эрсе, Нохч-ГIалгIайн АССР Пачхьалкхен плановни комитета председатель, КПСС член, № 30 йолча Центральни хоржамий округе гIолла вIашагIтехача Грозненски теплоэлектроцентрала болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Тацитов Александр Иванович, 1931 шера ваь, эрсе, КПСС член, КПСС Нохч-ГIалгIайн обкома пропаганди агитацен отдела заведующи, № 53 йолча Нефтемайски хоржамий округе гIолла «Грознефть» объединене бурув тохарв балхий Грозненски управлене болхлой, инженерно - технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь вола.

Антонова Мария Петровна, 1952 шера яь, эрсе, промысловни геофизика лаьрхIIача конструкторско - технологически бюро радиомонтажница, парте йоаца, № 57 йолча Южни хоржамий округе гIолла промысловни геофизика лаьрхIIача конструкторско-технологически бюро балхахой коллективо оттаваь йола.

Ростов Александр Иванович, 1929 шера ваь, эрсе, Нохч-ГIалгIайн АССР прокурор, КПСС член, № 154 йолча Аллероевски хоржамий округе гIолла Шалински района «Искра» яхача совхоза болхлойи гIулакхерча наьхен коллективо оттаваь вола.

Сухамлинова Любовь Ивановна, 1937 шера яь, эрсе, «Чеченингушводстрой» гIишлон управлене № 5 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна бетонщица, парте йоаца, № 155 йолча Аргунски хоржамий округе гIолла «Чеченингушводстрой» гIишлон управлене № 5 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаваь йола.

Депутаталла кандидаташ дIахо дIаязбеш ба.

ДIахоедар хургва).

ДОЗАНАЛ ДЕХЬАРА

ЧССР. 20 эзар совгIа Iилмай технический документацеш дIа(юха хийцад тIом дIабаьнначул тIехьагIерча шерашка Советски Союзой Чехословакен. Къаьстта сиха дегIадоагIа шай мехка юкъе дIа-юха леладу ядерни энергетикай космически аренаш техкарен даькъера Iилма-технически гIулакхаш.

СУРТА ТIА: Ржежерча [illegible] тохкамий института лабораторе коллектив кийхха бувзам лелабеш болх беш я Обнинскерча физически энергетика институтаца.

ЧТК-ТАСС сурт.

ИМПЕРИАЛИЗМ БЕХКЕ Я АДАМЛЕННА ДУХЬАЛ ЗУЛАМАШ ДАРАХ

Вашингтоно Афганистанерча событеша гонахьа йоалаьча пропагандистски кампанена чIоагтIа эгIазбаьб а ба раьза а бац Гаргерча Малхбоале. Iарбий мехкашкарча прогрессивни низаша дIадех ду мехка чурча гIулакхашта империалистически юкъегIертаьга сощадар. АПИ корреспондентаца къамаьл деш Палестина Къамин Совета председатела Халед аль-Фахума, масала, эккхлени йиу:

США а дукхача кхьчча малхбузехьарча мехий а массови информаце средствашa йолаьй демократически Афганистана духьал аьлдиттяй кампани. Вашингтонербараш чIоагтIа эгIазбиьаб афгански общества лаьцача дегIаахара прогрессивни наькъо.

Февральски революци хиналача хьалхарча деношка деноз ший мукъахьарча наькъа тIара Афганистан кикха гIерташ я ВIашагIкхийтта Штаташ. Вашингтон а цун сателлиташ а мехка чурча гIулакхашта юкъегIерт, законни правительствана духьал заговораш вIашагIйехк, чура реакци гераца Iшш пьо, мятежаши кегараши хьебу.

Вай лерхI, хIара хала ший кхел ше е, шийна дагалаттараш кхоачашде дикагIа торо хулийтаргйола строй харжа а лорае а бокъо йолаш. Малхбузехьарча пропаганда эгIаьон гIар айяьй, афгански правительство революця империалистически тийшача балхах лорарa хьадда оарцагIъяллар бахьан долаш. Амма цхьанкна а шеко хила йиш яц из нийсе а законагIа де доагIаш а дах хIама хилараx.

Халача испытане денош тIаттача хала афгански революцен вошал тIехь гIо деро цIаькха а тешал ду интернационалистски советски арахьара политика принципиальни а шо лаьцача наькъа тIара ца юалаш а хилара. Советски Союзо деррiгача дунена дIагойтар, шоай пергIатон мукъален бахьан къовсам лоаттабеча халкъашта гIо де шо диала а кийча хилар.

Антисоветски а антиафгански а гIарага къайладохьалургдац американски военщина Персидски заливе уизара кийчо еш хилар. Вашингтоно сионизмаца цхьан леладу гIулакхаш, бIаьш эзараш болча наьха цIийш кулгек доахка зуламхой хьалхушар. Кабул е Тегеран, ООП е Советски Союз нийрчаякха гIерташ американски администраце мелла хардараш дувце а цунна метергдац тIемаш хьецаран лах боабаран, адамленнем машарен духьал дукха уизара зуламаш даь империализм хозъе.

В. ПАРУЗИН, АПН спец. корр.

Дамаск, Бейрут.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ СОЛИДАРНОСТА ДЕКХАР

1978 шера апрельски революци а яь феодализма дукъ тIера Iо а ккесса шийна хеттача босса дахара бокъо бахьан къовсам лоаттабе доладеннача афгански халкъа массе а оагIорахьара гIо дарца, шиђ интернациональни декхар кхоачашдир Советски Союзо. Советий Мохк тешаме болаш бус деррига дунен тIарча социальни прогресса низашцарча солидарноста принципашта. Афгански халкъа дикагIа йола кхоане баьъанерча къовсамхощара солидарность хьаллоаш польски халкъо а дунен еррига прогрессивни общественноста а.

Афганистане демократе. прогресса, къамаи барта нихаш котдаларо Iалашду пекински эмиссарий, американски ЦРУ агентий, Афганистана шийна чурча а Юкъерчен Гаргарчен Малхбоален мехкашкарча а социальни хувцамий фанатически моастагIий вIашагIкхийттача низой тийшача балкаша толхаьь хIина цу регионера стабильность чIоагIъелга. Цар безам хинабар Центральни Азерча машара кхераж тIа а тоссаш Афганистанах тIемаш латтен гIулакхаш кегадена долен аре е.

Цецвоаккхаш я Афганистанерча событеша хьоаль вашингтонски администраце реакци, къаьстта а цо Советски Союза адресагIа духхьал довна дагара ду къамаьлаш. Нагахьа санна президент Картер а кхитта президент хила безам бола кхыбараш а, вьттехьара хармархой раьза бара низа демонстраци е а доаца денал гойта а дезаш ба аьнна кхьметтел хеталургдола хIама хуле а из лертIа доацаш да, хIана аьнча американски хьалхие лелаеча политикаша уйла а ца еш леладеча гIулакхаша машара хьашташта цIенхашттара зулам де тарлу. Цу политикаша бовбу дунен халкъашта юкъе США-х бола тешам.

Афганистана хьекъехьарча полице, СССР даькъерча шайтажо — Вашингтоно тIатувсача кхерамех кхы пIи яккха йиш яц — хьагойт США политикаша хIанзарча хана дунен тIа латта процессаш теттара кIезига кхетаеш хилар. Цу процессашта ларде уал бIаьшеренашка империализмаи колониализмаи Iазапа кIал лаьтта адамлен геттара доккха дакъа шийна дикагIа дола вахар, къамаи хьашташна хьежжа ший кхел ше яра йола торо Iалашъе гIерташ хилар. Уж процессаш совцае йиш йоацаш я, цул совгIа, эггара низ болашагIа йолча капиталистически пачхьалкхен кулгалхочоа лайча а манипуляци е йиш яц царна.

Машареча кхоанен хьаштаеш халкъаша цхьана леладеча гIулакхашех дIадех уж юхалостае йиш йоацаш йола процессаш кхетаяр, США дукхазза гIийртача а хIанз гIертача а тайпара терпа низаша юкъе гIортарца царна духьала а латташ.

Профессор Хенрик Рехович, Силезски университета ректор.

(АПН).

Катовице.

«Китайски пена» тIехьашка

ПЕКИНА ИДЕОЛОГИЧЕСКИ ДИВЕРСЕШ

Пекине кийто еш латт массови информацен пропагандан балха американски формаши методаши Iомаяра йола институт хьаеллара. Хоржаш латт цу заведене преподавателаш хуртбарий кандидатураш — американски профессораш, журналисташ, психологически тIемийн доазоа декьа бахача наха юкъе деча идеологически боахийи специалисташ. ДикагIа лоархIаш ба укхаза, керттерча даьхье, тайптайпара бола «советологаш» — бокъонца бола антикоммунисташ.

Шийна теркам тIаозаш хIама да кхитта дунен тайптайпарча районашкарча Малхбузени Пекинем пропагандистски кампанешта еш йола координаци тIеххьарча хана дикка лакхъенна хилар. ВIашагIкхийттача Штаташка, масала, из болх беш я 1978 шера хьаьнь Вашингтонерча китайски бувзама группа информационни отделаца, цахаддаш контакташ лоаттаеш йола американско-китайски гIулакхашта йола Центр. Антикоммунистически пропагандана координаци ярах цу дьакъе цхьана гIулакхаш лeладелга тоадараи лаьрхIа хIама хиннад, хетаргахьа, дIадаха шу чакхдоалаш китайски газетий редакторий делегаци ВIашагIкхийттача Штаташка яха хилар а «Нью-Йорк тайме», «Нью-Йорк дейли ньюс», «Ньюсуик», «Уолл-стрит джорнал» яхача газетий редакцешка, Ассошиэйтед пресси Юнайтэд пресс интернэшнл яхача информационни агентсташкея «опыт вIашiи йовзийтар» цар.

Американски журналистски кухне цхьайола рецепташ бокъонца яйза а кийза хьинаре юкъе йоалаьй Пекино геттара дукха ехчаш дIадоахача шай арахьарча политически пропагандана. Пекински информационни агентствашa дилла а лелаеш дола хIамь да нах Iехабар, фальсификаци яр, факташ кегаяр, демогоги. Социалистически а дегIадоагIеча а мехкий чурча гIулахкашта эггара гIожагIча тайпара юкъегIертар цхьана тарду цар пропаганда тийшача балхашцен хIилла тактикацен. Пекино вайда кийбу цхьабола нах, къаьстта а Къулба - Малхбоален Азешоай гегемонистски планаш тIа китайски кулгалхоша къаьста моттиг хьожаьча районе — бахараш информированни боацаш а политически гIулакхаща хьакашта баланза а хиларах.

Пекински пропаганда хIилла леларах дола масал да хIара деина вIордадайташ юхадувцаш дола кхмерски халкъо лелхабаьча Пекина гонакьа хьуьзача марионеткай рупора «демократически Кампуче радио» оалаш йолчу передачах дола хабараш. Пекино КНР территоре тIа хьайийллача цу тийшача балхий радио фабрикаци ю Кампуче цу е воих районе вIалла хинна йоаца сражене хиларах, «Вьетнама оагIорахьара китайски доазон тIа бувларах», Индокитае советски тIеша бааш хьалгьрах дола доацараш дуьц, кхьйола дезинформацеш ю. Синьхуас дIадоаршаду уж «кердадараш» деррига дунен тIа, геттара раьза а хиле малхбузехьарча массови информаце средствашта а телаш.

Пекина аьлдитий кампаней объекташ хулаш латт, индокитайски пачхьалкхенел совгIа, кхьча азиатски мехках а. Кхитта, дукха ха йоацаш китайски радио йулгаяду балхахой делегаци вIизитагIа яха Маниле хиннача хане филиппински официальни наха хьадда дIаьлар Пекинера еча передачашка Филиппинай правительства адресагIа вIалла де доагIаш доаца къамаьлаш деш хилар, хIаьта уж соцаделга дIа , а дийхар.

Цу деррига цIаькха а хьахьоих Пекинен цун агентурон Къулба-Малхбоален Азе леладу гIулакхаш цу районе дахар долча халкъий хьаштаца юкъара цхьаккха а хIама доацаш хилар.

Ким. МОВА. (АПН).

Сага йола эттара лоархIамегIа ярех боккъо а къахьегама боккъо.

Советски пачхьалкхево гражданашта бохх бара гаранти енна ца Iеш, болх беш болча наха лерттIа производствени хьалаш а Iалашду. 1925 шера вай мехка вIашагIъеллай ВЦСПС къахьегам лоравара йола Еррингсоюзни центральни Iилма-тохкама институт. Цу Iилман учреждене Iилмахошен специалистапен Iомаду халигьа боадама тайп-тайпарча доакъошкара производствени хьалаш, кийчъю санитарно-гигиенически организационно-технически мероприятеш. Уж тIаерзаль я динагIа дола къахьегама хьалаш хьадара. Институто маьхе рекомендацеши кхерамзлен техника дешаех йола предложенеш тел, промышленни вентиляцеи аэродинамикан дакъе боккха тохкама болх чакхбох, хIаьта радиационнии технически кхерамзлен, промышленни гигиенан эргономикан, акустикан производствени сердалан тохкамаш дутохкамаш деш ба.

СУРТА ТIА: промышленни сердал вIаштIехьданхара лаборатори. Медицински Iилмай кандидат И. Г. Коваленкой зIамагIвола Iилман болхло И. В. Белицкийн сердалово сага мишта къаьна ю хьокхад физиологически тохкамаш деш ба.

В. КОШЕВОЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕРДА ОБРЯДАШ ВАХАРА А БЫТА А ЮКЪЕКХАХЬАРА

Партийни а советски а балхахой, культура учреждений балхахой йоккхача отрадо районерча берригача къахьегамхошца цхьапа кхоачашду КПСС XXV съездой «Идеологически, политико - кхетама болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцамов хьалхашка оттадаь керда саг — коммунизм хьинаре хьалъер кхевара даькъера декхараш.

Из лоархIаме декхар кхоачашдеча йоккха моттиг лоац дIаяхача замах юкедисарапца лоаттабеча къовсамо, керда советски законаш, обрядаш, цIейш советски наькъа вахара а быта а юкъе йоалаяра тIаберзабаьча балхо. Дукха да укхаза культпросветучрежденешна дезараш.

КПСС горкомо, района предприятейи учреждений юкхьанцарча партийни организацешна йоакхо ю культура цIенoeх, клубех, библиотекех наха паргIатто, раьза а болаш салоIа моттигаш яра. Бахача наха эша культурни гIулакхаш дарах, партийни организацешна клубий балха деча кулгалакхи цу даькъерча цар лоархIамихи дола дешаш каст - каста дувц КПСС горкома пленумашка, бюро васеданешка, хIанзэа депутатий городской Совета сессешка.

Культура отдела чуйоагIаш 18 библиотеки, 13 клубни учреждени я районе. Из боккха низ ба.

ТIехьарча хана къаьстта йоккха моттиг дIалоац района культурни учреждений балха юкъе керда традицеши обрядаши быта юкъекхахьара, къахьегамхошта интернациональни, атеистически, патриотически кхетам балара тIадероадаьча гIулакхаша.

Традици а хиина дIаэттад районе кагирхой тIема а къахьегама а ветеранашца, производстве хьадхалаттарашца вIошагIбеттабалар, тематически сайренаш, сайренаш - портреташ чакхъахар. Советски Эскаре гIулакх де болхараш накъабахар, боахло хилар дIахкайкадар, эгара хьалха лу паспорт дIаделар санна дола кердадараш. Культурни учреждений балха практикане тIа-тIа дукхагIа юкъеух саг йоалаеши маьре йодаши дабча бера торжественно регистраци яр санна йола обрядаш.

Дукхьал 1979 шера 55-за яьй саг йоалаеши маьре йодаши, даьча бера торжественни регистраци. Советски Эскара мутIкрашка гIулакх де вода 40 саг накъавалькхар, производстве хьалхалаттараш хестабеш 38, хьалхара паспорт луш пхийтта сайренаш яьй, тIемся къахьегамен ветеранашца 60 вIашагIкхетар хиннад.

Ишттa, дIадахача шера ноябрь бетта алхха цхьан Долакоарча культура ЦIагIа диаззо хиннад комсомольско - кагирхой IаьдалагIа саг йоалаяри маьре яхар.

Нагахьа санна хьалха кхаь Ачалкхе саг йоалаеши маьре йодаши торжественни регистраци яйта раьза волаш нагтахьавар мара нийслуш хиннавеце, дукхьал 1979 шера 10 цу тайпара регистраци яьй. Юкъерча-Ачалкхе торжественни хьалашка чакхдаьлар СССР Конституце цIерагIча комсий совхоза тракториста Г. С. Костоева Лохерча-Ачалкхерча бувзама отделене болх беш йола Л. А. Местоева йоалаяр, «Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а продавец Х. А. Галаева Малгобекски ГОВД балхахочунга Е. Ю. Точиевга маьре яхар, М. Горьке цIерагIча комсий совхоза шофера Н. А. Султыгова Тlой - Юртара библиотекарь Л. М. Евкурова йоалаяр, кхыдараш.

Торжественни обрядаш еш бех партийно - советски аппаратий балхахой, районера хаина боккхагIа бола нах. Цар боаккха доаца. Оала хоза дош геттара раьза хиле тIаьц маpи сесаги хила дезараша.

Юртацкарча исполкомашка я дIаяхача замах юкедисарапца къовсам лоаттабарал керда обрядаш быта юкъелхьаран йола комиссеш, цар балха координаци ю керда обрядаш быта юкъекхьара йолча районии комиссе. Цу комиссена керте латт культура отдела заведующа М. Г. Мерикоева КПСС горкома кхалнаха юкъе болх беча отдела заведующа М. Д. Таливеван.

1979 шера июль бетта чакхъаькхар культура учреждений балхахой конференци. Цига дийцер керда обрядаши цIейши быта юкъедахьара болх дIахо тоабарал дола дош. Семинарашка хьежар «Керда обрядаши цIейши вахара юкъе дахьара тIаберзабаьча библиотекайи клубийн балхахи» «Лоамаи кхалнаха атеистически кхетам балара беча балхахи» долча дешашка.

КПСС горкомерча атеистически пропаганда Советаладивгiар укх дешашка: «Халкъа депутатий Ново-Редантски юрта Советерча кердача гражданска обрядашта традицешта пропаганда яран уж быта юкъедахьаран йолча массазарча комиссе балхах». «Атеистически интернациональнии тематикаш йола гойтара агитаци районка клубашнен библиотекашкен мишта латт», кхыдараш.

КПСС горкомо цу балха чIоаггIа терках тIабахийтар бахьан долаш йиш хилар чакхйоаха мероприятеш дукхагIа хилийта а цар динал лакхъе а. Керда обрядаши традицеши быта юкъекхахьара боах вIаштIехьбаккхара хьинаре гIо ду цу гIулакха юкъе юкъарчал доацаш даиъе доацата «Советский» совхоза доярка А. Картоевас, «Ингушский» совхоза механизатора Х. Гатагажева, «Малгобекский» совхоза доярка Н. Пешхоевас, «Ингушский» совхоза слесара Л. Алероева, «Малгобекский» совхоза механизатора С. Эгиноева, «Ачалуки» яхача хий доакхача завода балхахочо Х. Чириковa, УБР болх беш болча А. Галаева, М. Хадзиева, Атарщикова санна болча производстве хьалхалаттараша, тIемся къахьегамен ветеранаша Е. Эгиноева, Н. Байко, Н. Хохлова, М. Мальсагова, В. Тюникова, Е. Завадске, дукхача кхычар.

Цу даькъе пайдана опыт Iоальй «Октябрь» яхача города ДК (директор Х. Газдиев), Долакоарча ДК (директор С. Чертоев), МалгIабикерча ДК (директор Коригов), цхьайолча кхыча клубаша. Керда обрядаш вахара, юкъеяхьара хьакъехьара беркате традицеш хьахиний района предприятешка, организацешка, учреждешка. Из болх дика лел «Малгобекнефть» НГДУ, ВГПЗ, УБР партийни, профсоюзни, комсомольски организацешна. Дукха ха йоацаш буровой балхий управлене хьахинай цхьаькха а керда традици — эскаре гIулакх даь а вахина шийн предприяте балха юхавена саг сий а деш тIаэцар.

Оаха беча политико - массови балхо гIо ду тхона дIаяхача замах юхедисарий кIийлен тIа хьахула нийча гIулакхаш кIезигде. Из болх бар бахьан долаш тIехьарча кхаь шера цхьаькха а моттиг нийсъенналц районе дина культех дола законаш толхадаь, арара тIабаьхача специалистапца хулигански гIулакхаш леладаь. Бакъда, хIанз а нийслу ткацига мехкарий удабеш моттигаш. ДIадахача шера кхоъ нийсъеннай цу тайпара моттиг. Цу кхаь а зулама бехке бераш уголовни бахитохкаме ваьб.

Тхона карагIдийнараш дукха да, амма кхы а дукхагIа да де дезараш. Оала беча балхах хьахинараш шено йоацаш дикагIа хургдар, нагахьа санна районе дерттIа йола культурно - просветительни учреждешш хилча. Тха дуккагIа дола культуре цIенош клубаши типача, кхыча гIулакхашта хьалдаь хиннача цIеношка я. Дукхача юрташка ДК а клубаш а яц, къаьна я киноустановкаш. Геттара эсала я кахраш. Уж хIамаш кертагIдоах къахьегамхоша. Амма цу тайпара проблемаш тхоай низаца къестве вIаштIехьдац тха. Цу гIулакха тхона цIенхаштаpа гIо эш лакхе латтача органий оагIорахьара. Дика материальни базен лакха кийчо йола кадраш хилияза даргдоаца хIама да наха юкъе культурно - кхетама болх бара а мукъача хана цар культурно саболгIа вIаштIехьдаккхара а.

А. АЛБОГАЧИЕВА,
КПСС Малгобекски горкома секретарь.

ИЗ САКЪЕРДАМЕ ДА

БАОБАБ—ПРАКОНТИНЕНТА ГА

Баобаби «континентий дрейфи»... фуд цар юкъара? Из дош юха а айдаьдар дукха ха йоацаш Униаза хIинача «Гондванен Мадагаскарей Истори» яхача дунеи халкъашта юкъерча семинаре.

Гондвани е кхыча беса аьлча, Гондвана — из гипотеза оттальча Iилмахоша ишттa оалаш хиннад бIаьш миллионаш шераш хьалха хиннача, цул тIехьагIа къаьст - къаьста доакъош а хулаш ектъаенача къаьнарча континентах. Тайп - тайпарча оагIоралъа шортига дIа-са яхо хIаваpа континенташ — Африка, Латински Америка, Антарктида — кьахиннай царех. Цул зIамигагIа йола гаргаш — из хIанзара Мадагаскар, хIаьта Цейлон я хила тарлу.

Баобабаех лаьца аьлча, уж, гипотеза хьаллоацачар дувцачох, цу континента реликтовни йолча гаьнех я. Наькъахой цар массеяй а цецбаьхаб. Екъа климат а кхы тайпа къаьстта хьалаш я эшаш йола баобабаш лаьттан тIарча цхьайолча районашка Сахарагара къулбехьенгахьа, къилбаседен шорала 15 градусал — къулбехьен шорала 25 градуса юкъе уллача африкански саванне, Мадагаскара малхбузехьа, Австрале къилбаседа - малхбузехьа мара тIаялац. Цига, Австрале, 10,7 метр диаметр йола, эггара йоккхагIа экземпляр а коральй. Из мархIайолла 24 саган кIезигагIа боацаш нах эш. Юкъера лаьрхIача австралийски баобаб 5 метр гаргга диаметр йолаш хул. Африкера цу фух яраш боккъоаца шуша хьисап долаш я, хIаьта Мадагаскарера яраш — цар деррига а 8 тайпа мара дац — гIов нийсагIа хиларца белгалйоал.

ХIанз а хоаш дац баобабаш мел сиха дегIаух а уж мел дукха их а. Из ишттa хилар да цун дахча геттара кIаьда хилар а шераш хьахьокхаш дола гIоарт ца хилар а. ХIаьта эггара йоккхагIа йолча, цунга хьежна эггара къаьнагIа йолча экземплярa юкъера дог хара да. Бакъда, вовзача Африка толкамхо хиннача Ливингстона 120 шу хьалха 25 метр сомал долча баобабах лаьца дIаладаьд, цу хана дена из га «юкъагара» белгтала сомъеннай. Дукха ха йоацаш радиоуглеродни анализа методаца вIаштIехьдаьннад къаьнача австралийски цхьан гаьна лаьина ха къоастае — цун 1010 шу даьния хиннад...

Кхычарна тара доацача шийн сибатаца баобаб хьалха из бIаргаейначар чIоаггIа а цецвоаккхаш а терках тIаузар. Цун магически низ ба яхаш легенда хьекхелла-ча Iарбий а кхыча форда наькъахоша а юкъерча бIаьшерешка Малайзе, Инде, Филиппинашка еннай баобаб.

Семинаро болх беча девошка малагасийски столица цхьан выставочни зале хьайийллар Гондванех йола Iилман экспозици. Выставке сийлен моттиг дIалоацаш дар низ болча баобаба сурт: цун гаьннара дай йоккхийча геологически катаклизмай тешаш хиннаб.

В. СКВОРЦОВ,
ТАСС корреспондент.
Антананариву.

Книжкана дешар коравоагIа

КПСС XXV съездо хьалхаццхьа оттадаь къахьегамхоита коммунистически кхетам балара декхар толамца кхоачашдара шер а бу масса оагIорахьара эргабоахаш то а бу А. П. Чехова цIерагIча республиканска библиотеко шийн болх. Эггара хьалха оаха де лаьрхIар да книжки фондах бизза а эффективно а пайда эцар.

Цунца дувзадеина къаьстта теркам тIабохийт оаха библиотека хувцара - резервни фондах пайда эцилга вIаштIехьдаккхара. Тха лоархIамегIара декхар да библиотекай керттера фондаш кIезига пайда нийсеча литературах мукъаяхар, цу литературах йола информаци вIаштIехьъяккхар, из болх беш йолча а керда хьаеллача а библиотекашта дIахьожаяр.

Итт шу совгIа ха лаьцай хувцара - резервни фонд хьаьль. Фонде да 17 эзар гаргга книжки. Из да общественно - политически, художественни, берий литература, юрта боахамахи техникахи, литературоведенех а искусствах а дола литература. Ше къоастадаьд къамий - краеведчески литература.

Хувцара-резервни фонда цахаддаш тIадетталу тайп-тайпарча библиотекаша, организацешна хьачутела книжнаш. Оаха хьайиду книжкаш къаьст - къаьстача нахагара а. Хувцара - резервни фонд болх бе йоалаелча деиз тхога кхаьчад 62 эзар книжка.

Фонда хаддаиза книжкаш тIадетталуш хиларо торо хулийт цунах республика библиотекай фонда комплектованин яра пайда эца. Дукхьал укх шера Грозненски района Чаьчен-Ойларча керда хьайийлача берий библиотекана, Ачхой - Мартана района Буматарчен Урус - Мартана района Шалажерчен школай библиотекашта дахьийтад 1791 книжка. Ишттa дешнад Къаьзан - Iам тIарча Олимпийски кийчон спортивни база библиотекана 130 книжкен МВД библиотекана 1066 книжкен. Къилбседа - ХIирий АССР Пригородни района бахархошта дахьийтад гIалгIай йоазонхой 402 книжка.

Тхога письмаш яздy вай мехкахой тIема гIулакх деш болча эскара доакъашхоша. Царна кхухьийт оаха Нохч-ГIалгIайчен йоазонхой произведенеш: эрсий, нохчий, гIалгIай меттала. Салташа барнал йоах тхона шоашта книжкаш кхахьийтарах.

Пензенски областа Белински яхача городерча музей — усадьба адресагIа дахьийтад нохчий а гIалгIай а меттала арайийнача эрсий классиний произведенеех латта литература, хIаьта Саратовски областа Балаково яхача городерча В. И. Чапаева мемориальни музейна — нохчийн гIалгIайн меттала арадийнна Д. В. Фурманова «Чапаев» яха книжка. Музей директора барнал оалаш кахьадаш дахийтад отдела болхлошка.

Совйоах оаха тхоай библиотека фондаш а. Укх шера библиотека тайп - тайпарча отделашка дIачуденнад оаха 600 гаргга книжка.

Цу тайппара, библиотекай собранешта комплектовани яра эггара экономичнегIа йола средство я книжкаш хувцар. Из доаплхалуш да пайда ца эцаш улла литература мах боацаш дIадохьийташ хиларцеи книжкаш хувцар шина а оагIоина пайдана хиларцеи: книжки дIануш йола библиотека мукъайоал профилах доацачен дублетни изданеех, книжкаш дIаэцача библиотека шийн фонда эца изданеш тIатоха торо хул.

Книжкаш доагIача тайпара дIанийсдаро тоаду царех пайда эцара гIулакх, книжкана дикагIа коравоагIа дешар. Хувцара-резервни фонда балхахой дIахо а лохаш ба шоай болх тоабара наькъаш.

Л. ШАДИЕВА,
А. П. Чехова цIерагIча республикански библиотека хувцара - резервни фонда заведующи.

Редактора заи.
М. М. ХАМХОЕВ.

ФЕ ХИЛА

Республика наькъашкен улицашкен доккхий вуламаш а деш транспортаца дувзадениа хатараш ца хулаш кIира дIадодац. Дунеи тIа шоашта эггара дезагIа долча хIамах — вахарах боал нах цкъаза.

1979 шера 292 саг ве а вувш, 1224 сага тайп-тайпара човнаш я еш 1105 авари яьй республике.

Наькъашка хиннача деррагача хатарех 40 процент гаргга дараш наькъагIа лелара правилаш теркалъаш боацача гIашлоша дувзаденна хулаш да.

Цхьаволa гIашло вIалла шок а воацаш наькъагIа дехьа воалаш хул светофоро цIе сигнал гойтташехьа а, гаргга кхаьча йоагIача автомобилa хьалхашка гIолла наькъал тIехьэнихв воал.

Цхьаболча гIашлоша водителех тийше ют шоай кхерамзле. нагахьа санна цо шийна машина тIатохе а, бехктоккаме озарг ма вий из аьле. Вешта дукхагIа йолча хана-м гIашлой шоаш хул нийслуча хатарашта бехке. Цудухьа массаза а жоп дала дезар водитель ва аьнна хийтача гIалат хургдар.

Ростов-Баку наькъа йисте гIолла ше IовоагIаш гаргга кхаьча йоагIаш грузовой автомашина йоллашехьа а дехьэнкха веннав Грозненски телеательс мастер А. Х. Чугоев, цхьабакъди. нийсъ ша бiала шаьра хиларах юг а лайжа Iовежача цунна машина тIакхийттай. Больнице дIавугачи наькъагIа веннав из. Старопромысловски шоссех ишттa дехьаяла ейна Грозинни инженер А. Г. Бутягина а юг лайжа Iо а ежа машина кIалъяхай, цига дозаярах больнице йиньай.

Юрта бохо малар тоъал мена а волаш, Ведана районерча Октябрьское яхача юрта машинаш лелача наькъа тIара дIавала гIоарал а доцаш. ЙоагIа машина тIакхийттай пенсионера А. Бакашевна, из а цига лозаварах больнице Iовиллав.

Машинаш, сов сиха лехкача шофераша уж юхакъовла ца а могаш, харцахьа гIолла чуйолх. Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене МАЗ-500 № 52-15 ЧИД яхача йоккхача автокрана водителa А. Г. Даньшина Грозерча Краснофлотски улицагIа сихха хехка хьавоагIаш гола тоххача метте цIаьхха Сайханова улицагIа дIахьовзача ха хьакхарах юхе гIолла тIехвоалача гIашлочоа тIатехай машина, из ве а вувш. Г. Грозне № 5 йолча школапа юхе гIолла воагIаш «Жигули» яха автомобиль юхакъовла ца а могаш цу школа 4 классерча дешархочоа тIатехай из водитела М. А. Автенсянца, кIаьнк чIоаггIа лоза а веш.

ДIадахача кIиранигIа (17—24 январе) республика наькъашка 58 авари яьй, 6 саг ве а вувш, 15 сага човнаш а еш. Лозаваьрех 13 саг гIашло.

НГIАССР МВД ГАИ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — «Гуоза хугаш».
9.35 — «Са стихаш, айхи тешаш ба». Фильм-концерт.
10.35 — «Дай-воахой, моаиа!».
11.05 — «Музейнаши выставкий залашкахи гIолла».
11.35 — «Донской казаки» Пачхьалкхен илелйи хахкарен ансамбла концерт.
12.15 — «Дешара го».
13.00 — «Спортлото» тираж.
13.15 — «Хьамсарча мехка ритмаш».
13.45 — «Саг. Лаьтта. Дуне».
14.30 — Кердадараш.
14.45 — Фильм-берашта. «Каштанка». Телевизионни художественни фильм.
16.00 — СССР халкъа артистна, СССР Пачхьалкхен совгIата лауреата Б. Руденко концерт.
16.35 — «Хьайбай дуней тIа».
17.35 — Инде республика 30 шу дизарга. Программе: «Инди таккал» — репортаж. Художественни коллективай выступлени.
18.30 — «МаьлагIа студи». Передача дIахьу политически обозревателa В. Зорина (Интервидени).
19.30 — Ког-соалозаш хахкара йола Европа чемпионат. Спортивни халхараш. Швейцарера передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — Боккхах латара Дуней вахкъашта юкъера вIашагIкхетар СССР-ан США-н командаш. Чакхдаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — Документальни фильмай программа.
9.40 — «IIлажатни школа».
10.10 — ДIалехх РСФСР заслуженни артисткас Эрдеие (арфа).
10.30 — «Эрсий хьамиьа».
11.00 — «Маьна школа».
11.30 — «Телестадион».
12.00 — «Iилман вахар».
12.30 — «Гаьнара а юххера а кхаш».
13.10 — «Вахаре йола путевка».
14.05 — «Лермонтова цIерагIча республикански драматически театра спектакль. Чакхьаьлча — мультфильм.
16.25 — «Неделя» газета совгIат даккхара футболах йола Дуней хахкъашта юкъера турнир. ЦСКА —ЧССР командаш.
17.00 — Ольшанский. «Селха доала деха хахар». Телевизионни дукхасерийни спектакль.
18.00 — «Дешархо» (гIалгIай меттала).
18.30 — Берашта хаьрхIа киноропрограмма.
19.15 — «Шоаттайнлойара вIешагIкхетар».
20.00 — «Бийса дикъьала хийла мут, бераш!».
20.15 — «Кхоскъамаркой спутник».
20.45 — СССР Пачхьалкхен академически симфонически оркестра концерт. Дирижер — СССР Халкъа артист, Ленински совгIата лауреат Светланов.
21.40 — «Память». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. ШоллагIа сери.

27 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка с дIаотта».
9.05 — Нохч - ГIалгIай АССР-а «Вайнах» яхача халкъа хелхара Пачхьалкхен ансамбла выступлени.
9.30 — «Гурга битта сахьат».
10.00 — «ГIулакх ду Советски Союза!».
11.00 — «Могашал», Iилма-популярни программа.
11.45 — «Iуйранара почта» вIо нахарий программа.
12.15 — «Iилма а техника а». Киножурнал.
12.30 — «Юртара сахьат». Колхозаш вIашагIтоха йиллина 50 шу дизарга.
13.30 — «Ашерий киоск».
14.00 — «Вечный зов». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. «Митош» яха йиъалгIа сери.
15.05 — Ког-соалозаш хахкарах йола Европа чемпионат. Хкалхаш. Швейцарера передача.
16.00 — «Вахаре йола путевка». «Ши аттестат» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
16.50 — Мультипликационни фильмай программа.
17.20 — «Советски Союз доакъ арадахьарча хьадний бIаргашка».
17.35 — «Цирка арена».
18.00 — «Дуней халкъашта юкъера панорама». (Интервидени).
18.45 — «Киноникъбара клуб».
19.45 — Европа эггара чIоаггIагIа болча фигуристий выступлени. Швейцарера передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Святослав Рихтера дIалокх Бетховенан лекараш». Фильм-концерт. Чакхаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — Телевизионни документальни фильмай программа.
9.40 — УССР Пачхьалкхен Къахьегама ЦIечa Байраха ордена бандуристий заслуженни капеллан концерт. Киевера передача.
10.10 — «АБВГДейка».
10.40 — «Халкхер — са вахаре». Фильм-концерт.
11.15 — «Къоначи къажарлочун театр». Крапивин. «Муз бола пагIуш». Телевизионни спектакль. ШоллагIа дакъа.
12.45 — «Безумие». Документальни фильм.
13.45 — Дой спорте гIолла йола Еррингсоюзни ять.
14.20 — «БIаргагудар — тоша каладар».
15.30 — «Толам баьккхараш». Фронтови доттагIай клуб.
16.30 — Ольшанский. «Селха доаца, деха вахар». Телевизионни дукхасерийни спектакль.
18.00 — Спортивни программа: лыжни спорта СССР-а кубок. Кхалнах.
18.30 — Баскетболах йола СССР чемпионат. МаIанаш. «Жальгирис» (Каунас) — «Динамо» (Тбилиси).
19.00 — «Са пачхьалкхе сане».
19.30 — «Кинонкъбара альманах».
20.00 — «Бийса дикъьала хийла мут, бераш!».
20.10 — «СелаIад». Телевизионни журнал.
20.55 — Горьковская филармони симфоническа оркестра концерт.
21.40 — «Память». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. КхоалагIа сери.

ТЕАТР

Х. Нурадилова цIерагIча Нохч - ГIалгIай пачхьалкхен драматически театре — спектаклаш:

28 январе
(С. Чахкиев).
«СА КIАЬНК».

29 январе
(С. Чахкиев).
«СА КIАЬНК».

30 январе
(К. Кулиев).
«МА КЪОНАХИЙ А ДА, ШО!»

31 январе
(К. Кулиев).
«МА КЪОНАХИЙ А ДА, ШО!»

1 февраль
(Ж.-Б. Мольер).
«ЦАМОГАШ ВОАЦА УНАХО»

2 февраль
Премьера
(С. Ахмад).
«НЕСАРНИ БУНТ»

3 февраль
Премьера
(С. Ахмад).
«НЕСАРНИ БУНТ»

Спектакль йолалу 19 сахьати 30 минута яьлча.

Хаоттам

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш моркаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьежхаш хилеи фегара температура республике 5—10, Грозне 7—9 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанен довнен моркаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лоа а делхаш, доик а доаллаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьенхаш хилеи фегара температура бийсана 11—16, дийнахьа 3—8 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Планаши карагIдаьннараши

ДОЛХА ХИШ НАХА ЭША ГIУЛАКХАШ ДЕШ ДА

85 эзар совгIа зIамига юкъера, доккха хиш да Грузе территоре тIа гIолла доаш, цар массане а дIоахал 55 эзар километр да. Специалисташа даьча лоархIамегIа, цар энергетически потенциал шера лаьрхIача 135,7 миллион киловатт-сахьатага кхоач.

— Гидротехнически ресурсаш боарамагIа дIанийсъеннац тха республике, — йоах энергетика гидротехнически гIирсий Грузински Iилма-тохкама институтa директора, технически Iилмай доктора, профессора Чоговадзе Георгс.— Царех дуккагIдараш Грузе малхбузенгахьарча даькъа тIа да. Укхазара хиш доккхагIа да—цу районашка тIоадал шорта Iоелх сигалара, цул совгIа, царех дIадетталу Керттерча Кавказски Лоамаш тIара шан даши уллаш дола лоан дашаш Iоуха хиш. Доамашта юхе хилар бахьан долаш Риони, Ингура, Кодори санна дола хиш дикка хьехачa моттигашка гIолла а сиха а доах фордагахьа. Цудухьа низ болаш а экономически пайдана а хургйола электростанцеш хьалъе йиш я царех хIаране тIа хи керте дениз, фордах дIаьхетача моттиге кхачалца.

Грузе малхбоалсехьарча даькъа тIа моттигий хьекха хилар а хиний сухала дикка лохагIа да. Региона керттера артери — Кура яхa дода хий да. Цуи а хIаьта иштта Храмий Параваний яхачар а потенциальни энергех бизза пайда эцар — тха керттера проблема. Iаламо ше даьча Iамарча искусственно хьаяьча хиш лоаттадеча моттигаша а торо хулийт цу районе низ болча регулировани еча гидроэлектростанцей каскадаш хьалъе.

Шо-шоай ханашка а тайп-тайпарча географически районашка а хьалъяь Грузе гидроэлектростанцеш эргаш я шоайла низ боккхеи зIамигеи хилара меттел, тIалаттача гIулакхашта а. Уж кхаь группана екъа йиш йолаш я. Хьалхарча группаца я электроэнерги йоаккхилга садоини доачара гидроэлектростанцеш. ШоллагIча группана юкъе йолх хиних электроэнерги хьайра санна ишттa нирагацеза а пайда эца лаьрхIа хьалъяьраш. ТIехьара а, кхоалагIча группо чулоац регулирующи оалаш йола гидроэлектростацеш. Цар электроэнерги йоакх керттерча даькъе гурахьен Iайи, долха хиш тIийхденнача хана.

Хьалхарча пятилеткай шерашка Грузе хьалъяьча гидроэлектростанцей низ 50 эзар киловатт тIехбалацар. Уж яр лоха плотинаш йола гидроэлектростанцеш. 40-ча шерашка доладелар 100 а кхы тIех а эзар киловатт низ болча, плотина лакхал юкъера долчи теллю а гидро а электростанцешта проектирован е. Из де вIаштIехьдаьлар турбинаш, низ бола генераторaш, эша кхьйола оборудовани хьеелга вай мехка сихха дегIадар бахьан долаш.

ХIанз укх сахьате геттара боккха теркам тIабохийт республике доккхийча хиш тIа гидроэлектростанцей каскадаш лакха плотинаш йола гидроэлектростанцей хьалъяра. Лакха плотинаш хьалъяра йиш хулийтаргьа Iан бетташка эшаргдолча хий запасаш Iоае а доккхий низаш дола гидроэлектростанцеш хьалъяра хьалаш вIаштIехьдака а. Хьалхара 69 метр лакха битонни арочни плотина хьайир республике Ладжанури яхача хи тIа, хIаьта цо испытани да а дай.

Тахан Ингура яхача хи тIа хьалъяь йоалаш латт 271,5 метр лакха уникальни арочни плотина. Ингурски каскад яхе ГЭС-ах латт. Керттерчун низ 1300 киловаттага кхоач — Грузински ССР хьалашка цIаккха а ца хинна хIама. 200 совгIа ледникашкара Iоуха хиш чулуцача Ингурски каскадо хьабергба шерашера 5 миллиард киловатт сахьат гаргта электроэнерги.

Амма цо кхоачаш Ингуре торонаш. Ингурски ГЭС ла лакхагIа хьалъеш латт пхьаькха ГЭС — Худонски. Перспективни плана тIа лаьрхIа да Ингура тIа кхы а массех гидроэлектростанци хьалъе. ХIаьта Ингурски плотино хьабергба лоамашка бIарча форд — хий лоаттадеча моттиг чулоацаргда 700 миллион кубометр хий. Из бахьан долаш хий дуаларгда чай, цитрусови, эфирно - даьттай культураш дIае йиш хургйолча Ингуре йистошкарча 20 эзар гектар долча лаьтта.

Низага диллача Малхбузен Грузерча долхача хишта юкъе шоллагIа моттиг лоацача хин артере тIа — Риони яхача хи тIа хьалъяь йоалаш латт Варцихски гидроэлектростанцей каскад. Цар тергьи республика халкъа боахама шерра- шера цхьа миллиард киловатт - сахьат энерги.

Республика малхбузенгахьарча даькъа тIа Арагви яхача хи тIа (Кура гов) хьалъеш латт шийн турбинаша шера 600 миллион совгIа киловатт - сахьат электроэнерги хьаергйоа Жинвальски ГЭС, хIаьта электростанце хий лоаттадеча моттиго хица IалашъергЪя республика столица — Тбилиси.

Грузглавэнерго дашестIа, 1978 шера республике хьаьяр кхо миллиард киловатт - сахьат электроэнерги. Ингурски Варцихски каскадаша лур йоацаш. ХIаьта 1981 шера Грузе электростанцеша хьаергъя шера 10 миллиард киловатт - сахьат гаргга энерги.

Давид
НМЕДАШВИЛИ,
АПН корреспондент.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Малковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-06; редактора заместителa — 9-24-03; бехктохкама секретаря — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностей транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Малковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-06; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттеи деношка

СФ05024. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Малковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Малковского, 92. Заказ № 509.